

1 § Information från regeringen om resultatet av det svenska ordförändskapet samt om Europeiska rådets möte den 11 februari

*Information från
regeringen*

Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Ärade ledamöter! Jag kommer i dag dels att rapportera från det informella möte i Europeiska rådet som ägde rum i Bryssel i torsdags, dels göra en kort summering av det svenska EU-ordförändskapet.

Låt mig börja med det informella mötet i Europeiska rådet den 11 februari. Ordföranden i Europeiska rådet, den förre belgiske premiärministern Herman Van Rompuy, sammankallade till detta möte, och det var det första i hans nya roll.

Syftet med det informella mötet var ursprungligen att i ett tidigt skede diskutera utgångspunkterna för EU:s nya strategi för jobb och tillväxt, det som kallas EU 2020. Därtill stod två andra frågor på dagordningen. Det var dels klimatfrågan efter FN-mötet i Köpenhamn, dels den svåra situationen på Haiti och EU:s förmåga att hantera kriser och katastrofer.

Mot bakgrund av det allvarliga läge som den grekiska ekonomin befinner sig i kom i stället denna fråga att dominera toppmötet. Tiden medgav också en första diskussion om den nya EU 2020-strategin, men klimat- och Haitidiskussionerna fick skjutas upp.

Herr talman! Den ekonomiska krisen har satt spår i samtliga EU-länder. Värst drabbas de länder som redan före krisen hade svaga statsfinanser. Att till redan röda budgetunderskott och kostsamma statsskulder lägga en betydande nota för krisbekämpning kan leda till att ohållbara underskott byggs upp – underskott som innebär en svår väg tillbaka till ordning och reda i ekonomin.

Ett tydligt exempel på detta problem utgör just Grekland. Landet hade förra året ett budgetunderskott på 12,7 procent av bnp och en stats-skuld på över 120 procent av bnp. Grekland är inte ensamt. I flertalet EU-länder överskrider stabilitets- och tillväxtpaktens gränsvärde för budgetunderskott på 3 procent. Sammanlagt är i dag hela 20 länder föremål för så kallade underskottsförfaranden.

Sverige utgör här ett av de få undantagen. Sverige är ett av de få EU-länder som håller sig inom ramen för EMU-samarbetets regler. Vår stats-skuld ligger med tydligt säkerhetsavstånd till de uppsatta rekommendationerna. Våra offentliga finanser är därtill i så gott skick att vi bara om

några år kan vara tillbaka på överskott. Detta utan att vi behöver genomföra några nedskärningar och/eller skattehöjningar.

Finns det en orsak till denna starka svenska position? Från svensk sida har hela tiden krisbekämpningen och statsfinanserna setts i ett sammanhang. Det innebär att Sverige till skillnad från större delen av EU i dag står mycket starkt. Det är en position som vi inte har varit vana vid under tidigare kriser och en position som vi måste vårda och slå vakt om.

För de länder som är i en annan sits finns inga snabba lösningar. Vägen tillbaka till uthålliga statsfinanser är lång och stenig. Det är den vägen som Grekland och många andra länder nu får vandra.

Vid mötet i torsdags uttalades stöd för Greklands planer vad avser att sanera ekonomin inklusive att minska budgetunderskottet med 4 procent under 2010. Just i dag kommer EU:s finansministrar att anta rekommendationer för Grekland. Dessa rekommendationer kommer att följas upp av kommissionen och Europeiska centralbanken som kommer att föreslå ytterligare åtgärder om så behövs. Till hjälp i detta arbete finns expertis från Internationella valutafonden. Första utvärderingen av arbetet kommer att göras i mars.

Slutligen utlovade eurozonmedlemmarna att vidta åtgärder för att säkerställa eurozonens finansiella stabilitet om så behövs. Det underströks också att Grekland själv inte begärt något finansiellt stöd.

Herr talman! Det informella mötet i Europeiska rådet behandlade också EU:s framtida strategi för jobb och tillväxt, den så kallade EU 2020-strategin som kommer att bli Lissabonstrategins efterföljare.

Den ekonomiska och finansiella krisen har visat på vikten av långsiktigt hållbara finanser för att ha marginaler när extra stödåtgärder måste sättas in. Vi behöver också en framåtblickande tillväxtstrategi för att lägga grunden för en utveckling som möjliggör jobb och välfärd på sikt. Det handlar också om att Europa bättre måste kunna konkurrera med de snabbväxande ekonomier som vi ser på flera håll i världen.

Vid mötet presenterade Europeiska rådets ordförande Herman Van Rompuy och kommissionens ordförande José Manuel Barroso sina tankar om EU 2020-strategin. De har formulerats i de dokument som delgavs riksdagens EU-nämnd före mötet, och dessa tankar fick allmänt stöd.

Från svensk sida framhöll jag vikten av öppna och väl fungerande marknader, satsningar på kunskap, full sysselsättning och långsiktigt hållbara offentliga finanser som vägen till att säkra Europas välfärd och trygghetssystem. Jag framförde också att strategin bör bygga på ett begränsat antal prioriterade målsättningar för att göra den så tydlig som möjligt. Sverige menar också att strategin bör följas upp på ett effektivt sätt och att resultaten av dessa uppföljningar bör offentliggöras. På så sätt kan vi göra klart vilka länder som släpar efter, vilket i sin tur kan leda till fortlöpande debatt om utvecklingen såväl nationellt som i Bryssel.

Den allmänna uppfattningen vid mötet var att de övergripande målen skulle överföras till nationella mål men att dessa borde tillåtas variera medlemsländerna emellan med hänsyn till att olika länder har olika utgångspunkter. Tillsammans med flera andra stats- och regeringschefer betonade jag vikten av uppföljning och nämnde ökad användning av jämförande instrument som brukar kallas för benchmarks eller score-

boards. Det fanns också en samsyn om Europeiska rådets roll som motor i arbetet med att utveckla just EU 2020-strategin.

Dessa diskussioner ska nu fortsätta vid Europeiska rådets vårtoppmöte i mars. Målsättningen är sedan att en strategi ska kunna antas vid toppmötet i juni.

Herr talman! Sverige höll under sex månader i ordförandeklubban för världens största integrerade ekonomi med nära 500 miljoner invånare. Vi kan nu se tillbaka på ett väl genomfört ordförandeskap – det sista ordförandeskap som genomfördes under det så kallade Nicefördraget.

Det spanska ordförandeskapet, som tog över stafettpippen från oss när vi gick in i det nya året, verkar nu under andra förutsättningar. De verkar under ett Lissabonfördrag som inrättat en permanent ordförande för Europeiska rådet och en hög representant för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik som representerar både kommissionen och medlemsländerna. Det är ett Lissabonfördrag som också effektiviserat och stärkt EU-samarbetet på olika områden, inte minst vad gäller rättsliga och inrikes frågor som ju Sveriges nya kommissionär Cecilia Malmström ansvarar för.

Låt oss förflytta oss åtta månader tillbaka i tiden, och låt mig gå tillbaka till den 1 juli 2009 då vi inledde vårt ordförandeskap. Låt mig påminna om den situation som unionen då befann sig i. Det var en situation som kännetecknades av betydande institutionell osäkerhet och av hanteringen av den värsta ekonomiska krisen sedan 1930-talet.

Vi hade då ett nyval till ett Europaparlament som inte var berett att godkänna ett nytt mandat för José Manuel Barroso som kommissionens ordförande. Vi hade en utgående kommission som bara väntade på att bli utbytt, och vi var många som med spänning väntade på den irländska folkomröstningen om Lissabonfördraget. Ett ja i denna folkomröstning skulle ställa nya krav på vårt ordförandeskap. I planeringen för ordförandeskapet var vi således tvungna att arbeta med flera osäkra variabler och alternativa scenarier. Det var i sanning en utmaning att anta.

Herr talman! Parallellt med den institutionella utvecklingen arbetade vi med att leverera resultat inom de områden som vi angivit som särskilt prioriterade under vårt ordförandeskap, nämligen kampen mot klimatförändringarna, åtgärder till följd av den ekonomiska och finansiella krisen, Stockholmsprogrammet för rättsliga och inrikes frågor, Östersjöstrategin och ett stärkande av EU som global aktör inklusive utvidgningen.

Låt mig börja med klimatfrågan. Betydelsen av kampen mot klimatförändringarna kan inte nog betonas, inte bara för Sverige och EU utan för hela världen. Det handlar om den oro som många känner för vad som händer med vår jord till följd av den globala uppvärmningen och som följer i de alltför höga utsläppens spår. Ytterst handlar det om det ansvar som vi gemensamt måste ta för vår jord och för vår framtid.

Kampen mot klimatförändringarna gick som en röd tråd genom det svenska ordförandeskapet. Det svenska ordförandeskapets främsta uppgift och ansvar var att leverera en ambitiös EU-position i de internationella förhandlingarna. Detta gjorde vi helt och fullt.

Vid toppmötet i oktober antog vi ett omfattande mandat för att EU skulle kunna fortsätta att ha en ledande roll i klimatförhandlingarna. Vi satte ett långsiktigt mål för utsläppsminskningar på 80–95 procent till

Prot. 2009/10:75

16 februari

*Information från
regeringen*

2050 och förnyade vårt erbjudande att reducera utsläppen med 30 procent till år 2020 om andra parter gjorde motsvarande åtagande.

Många medlemsländer var tveksamma till att vid denna tidpunkt ta ställning till behovet av att finansiera klimatåtgärder i utvecklingsländerna. Vi lyckades, trots det, presentera konkreta siffror för de globala behoven på kort och på medellång sikt.

Vid decembertoppmötet gick vi ett steg längre efter många veckors arbete som avslutades med förhandlingar in på småtimmarna. Vid toppmötet lyckades vi enas om motsvarande 72 miljarder svenska kronor för klimatsatser i utvecklingsländerna under perioden 2010 fram till 2012. Det är ett belopp som välkomnats av FN som en, som de beskriver, "huge encouragement to the process" eller en enormt positiv injektion i processen.

Sedan följde FN:s klimatmöte i Köpenhamn. Resultatet blev inte vad vi önskade, men utgången var tyvärr till stora delar förutsebar. Jag fick tydliga indikationer på denna utveckling redan under EU-mötena vi hade med USA, Indien, Kina, Sydafrika, Ryssland och Brasilien, som jag kom att leda under det svenska ordförandeskapet. När stats- och regeringscheferna anlände till Köpenhamn var förhandlingsläget helt låst.

Tillsammans med det danska ordförandeskapet samlade EU då ett trettiotal länder för förhandlingar, och resultatet blev det som kallas för Köpenhamnsöverenskommelsen. Överenskommelsen är inte vad vi önskade men är samtidigt ett steg framåt. De länder som den 1 februari i år hade anmält utsläppsbegränsningar till Köpenhamnsöverenskommelsen representerar 78 procent av världens utsläpp. Dessa utsläppsbegränsningar är i dagsläget otillräckliga för att hålla den globala uppvärmningen inom två grader, men Köpenhamnsöverenskommelsen representerar trots det en gemensam grund och metodik för att gå vidare. Överenskommelsen har också fördelen att den ska förverkligas omedelbart.

Herr talman! Många människor har fått uppleva finanskrisen på nära håll med oro för den egna ekonomin och de egna möjligheterna genom ett förlorat arbete och lån som inte längre går att betala. Många människor har kunnat konstatera att något var fel när miljonbonusar delades ut samtidigt som banker och finansiella institut visade röda siffror.

Under det svenska ordförandeskapet har vi förmått EU att enas om exitstrategier som ska återupprätta goda offentliga finanser och ta oss ur nuvarande stimulansåtgärder. Det är nödvändigt att på detta sätt markera vikten av uthållighet i de offentliga finanserna. Det är nödvändigt för återhämtningen på kort sikt men också för jobben och tillväxten på sikt.

En annan viktig utmaning för det svenska ordförandeskapet har varit arbetet med att komma till rätta med brister i finanstillsynen. Det omfattande arbetet har på kort tid under hösten lett fram till att vi nu enats om en ny och förbättrad tillsynsstruktur för finansmarknaderna. Vi har förhandlat fram robusta strukturer för tillsyn på såväl makro- som mikronivå för att förhindra en upprepning av krisen – för att få en tidig förvarning om vi återigen skulle gå mot obalanser och för att bygga en europeisk finanstillsyn som matchar och kan överblicka finansinstitutens gränsoverskridande verksamhet.

Under det svenska ordförandeskapet har vi också prioriterat arbetet med att riskanpassa bonussystemen inom finansiella institut. Vi har varit tydliga med det orimliga i att utbetalda bonusar inte rimmat med faktiska

resultat. Sverige har under ordförandeskapet 2009 varit en av de starkast pådrivande krafterna bakom en skarp reglering av ersättningssystemen i den finansiella sektorn.

Även på hemmaplan har regeringen hårt drivit dessa frågor. Nu stärks kopplingen mellan ersättning och långsiktigt resultat. Det sker genom en reglering i lagstiftningen. Sverige påbörjade arbetet med att införa kommissionens rekommendationer direkt när dessa hade antagits. Regeringen gjorde som ett led i detta redan i juni ett tillägg i Finansinspektionens regleringsbrev. Från den 1 januari i år har ett antal regler i linje med kommissionens rekommendationer införts i Sverige. Arbetet fortgår nu inom EU för att få på plats de kvarvarande delarna i regelarbetet.

Herr talman! Jag är också nöjd med att vi kunde anta Stockholmsprogrammet under vårt ordförandeskap. Med detta stärks och utvecklas samarbetet inom rättsliga och inrikes frågor samt migration, ett område som blivit en allt viktigare del av EU-samarbetet och som i högsta grad berör den enskilde medborgarens vardagsliv.

Vår ambition har varit att skapa ett tryggare och öppnare Europa där enskildas rättigheter värnas. Jag tycker att vi har lyckats uppnå denna vår ambition. Stockholmsprogrammet kommer att vara ledstjärna för EU och för Sveriges kommissionär Cecilia Malmström de närmaste fem åren.

Herr talman! Under vårt ordförandeskap har vi även antagit EU:s strategi för Östersjön. Detta arbete grundades redan i december 2007 då kommissionen på svenskt initiativ uppmanades att lägga fram ett förslag till strategi. Vi hoppas att den nu antagna strategin ska leda till bättre samordning av de åtgärder som vidtas av Östersjöländerna, detta för att främja regionens konkurrenskraft och utveckling samt skapa en hållbar Östersjömiljö.

På den internationella arenan kan vi särskilt notera fortsatta framsteg i utvidgningsförhandlingar med Turkiet och Kroatien, trots betydande utmaningar. Under ordförandeskapet nåddes till exempel en överenskommelse om hur gränskonflikten mellan Kroatien och Slovenien skulle hanteras. Framsteg har också gjorts inom ramen för det svensk-polska initiativet om EU:s östliga partnerskap. Det svenska ordförandeskapet vidareutvecklade dessutom EU:s politik för några av de viktigaste internationella konfliktområdena, Mellanöstern samt Afghanistan och Pakistan.

Slutligen stabiliserades den institutionella grunden för EU-samarbetet under det svenska ordförandeskapet. Efter många kontakter med Europaparlamentet kunde José Manuel Barroso godkännas som kommissionens ordförande för ytterligare en period. Irland röstade som bekant ja till Lissabonfördraget. Samtidigt väckte den tjeckiske presidenten invändningar mot fördraget, trots att det tjeckiska parlamentet redan hade godkänt det. Efter intensiva kontakter med Tjeckien och dess grannländer, som påverkas av de tjeckiska kraven, blev det svenska ordförandeskapet också det ordförandeskap som fick förbereda och genomföra sjösättandet av ett nytt fördrag, Lissabonfördraget. I november anordnade vi ett extra möte i Europeiska rådet för att enhälligt utse Herman Van Rompuy och Catherine Ashton till Europeiska rådets ordförande respektive hög representant.

Herr talman! Vi tog oss an ordförandeskapet med en vilja att konstruktivt driva EU:s viktiga arbete framåt. Vi visste att den tid av kris

Prot. 2009/10:75
16 februari

*Information från
regeringen*

världen befinner sig i, kombinerat med EU:s institutionella förnyelse, gjorde att framgång inte skulle vara lätt och att inga framsteg kunde tas för givna. Det svenska ordförandeskapet har emellertid levererat goda resultat inom samtliga prioriterade områden.

Vi lovade att som ordförandeland anta utmaningen. Vi har gjort just detta, och vi har levererat. Det är ett styrkebesked för Sverige. Vi har nu bevisat att Sverige kan tillhöra kärnan av EU-samarbetet. Det ska vi ta med oss som en viktig grund att bygga vidare på när vi framöver diskuterar Sverige i Europa.

Herr talman! Jag är härmed redo att ta emot ledamöternas frågor och kommentarer.

Anf. 2 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Herr talman! Jag vill tacka för återrapporteringen och sammanfattningen av det svenska ordförandeskapet.

Först vill jag ge en kort kommentar till resultatet av ordförandeskapet. Just resultatet låter väl vänta på sig? Det förefaller dock som om den svenska regeringen varit duktig på att administrera ordförandeskapet. Många viktiga frågor har lyfts in på dagordningen.

Vi socialdemokrater anser att regeringen skulle ha tagit tillfället i akt och drivit svenska frågor. Vi har från oppositionen otaliga gånger krävt att regeringen ska ta upp arbetsmarknadsfrågor med fackliga organisationers rätt att ta till stridsåtgärder vid konflikter, men regeringen har vägrat. Enligt regeringen och statsministern har det aldrig varit rätt tillfälle. Jag kan inte tolka det på annat sätt än att den borgerliga regeringen är nöjd med läget som det är, även om man påstår något annat.

Sedan vill jag fråga om åtgärder för att komma till rätta med krisläget i Grekland. Alla är medvetna om det allvarliga läget, men vad kan EU göra åt det? Vilka konkreta krav kan ni ställa på Grekland utom att säga att de måste skära ned de offentliga utgifterna? Vad händer om Grekland inte lever upp till det som EU kräver? Vilka maktmedel menar statsministern att det samlade EU förfogar över? Vad betyder det för övriga Europa att Grekland har euro? Hur mycket påverkar krisen i Grekland ekonomierna i andra euroländer? Vad skulle ha varit annorlunda om de stått utanför? Hur gick diskussionen i dessa delar?

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Som jag angivit i min inledande beskrivning levererade vi på de punkter vi hade satt upp. Det är för mig viktiga svenska värden. Det gäller Östersjön, Östersjöstrategin, de inrikesrättsliga frågorna, att få det nya fördraget på plats, att få fram de ledande befattningshavarna för att få ett bättre fungerande EU.

Det är riktigt att vi vid olika tillfällen har sagt att vi inte är beredda att verka för att riva upp utstationeringsdirektivet, som i sammanhanget dessutom endast berör kanske ett par tusen personer på den svenska arbetsmarknaden. Vi har haft en svensk, inhemsk, hantering. Jag tycker inte att det ska ställas mot de många bedrifterna och det faktum att vi faktiskt levde upp till det som vi hade sagt att vi ville göra.

När det gäller Grekland vill jag säga att alla EU:s medlemsländer ingår i den så kallade stabilitets- och tillväxtpakten och har att efterleva de regler som där stipuleras. Grekland är också en del av eurozonen, och det finns ett eget eurosamarbete där man för särskilda diskussioner. Det är i dessa båda avseenden som det förs en diskussion om vad Grekland bör göra. Det är naturligtvis av det skälet att det Grekland gör eller inte gör inte bara kommer att ha betydelse för hur Grekland utvecklas utan också få spridningsverkan. Det är precis det man diskuterar i dag. Sverige är inte i första hand engagerat i detta, eftersom vi inte är en del av eurozonen. Vi är med som en del av detta när det gäller att man bryter mot stabilitets- och tillväxtpakten.

Ingenting går att lösa med mindre än att grekerna själva tar ansvar för att rätta till de stora, allvarliga och djupgående strukturella problem de har. Det har också den grekiska regeringen signalerat sin vilja att göra. Giorgos Papandreou var på plats i torsdags och var tydlig med att säga att de inte efterfrågar någon form av lån eller hjälp utan nu vill agera för att ta sig ur denna uppkomna situation. Det bör man naturligtvis visa respekt för. Sedan vet jag att det ändå fortsätter en diskussion om att de bör vidta ytterligare åtgärder.

Anf. 4 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Herr talman! Man kan fundera över om det är bra eller dåligt att vi inte är med i eurosamarbetet. Det är verkligen en öppen fråga med tanke på det som händer just nu i Europa.

Statsministern är väldigt nöjd och glad över att Östersjöstrategin kom på plats. Jag undrar när vi får se resultatet av innehållet i strategin. Än så länge är det bara tal och inte så mycket verkstad.

Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det kommer nog att växa fram allteftersom. Det var ett möte för bara någon vecka sedan i Helsingfors där man diskuterade ytterligare åtgärder, bland annat på miljösidan, och Sverige presenterade nya satsningar på miljökvaliteten i Östersjön. Birgitta Ohlsson kommer att jobba med detta i den svenska regeringen och EU för att sätta det i verket. Det finns en väldigt vilja till samordningsinsatser. Det polska kommande ordförandeskapet har sagt att man tydligt vill följa upp att det verkligen har givit resultat.

Det är viktigt att det kommer på plats av det enkla skälet att det är ett första exempel på ett slags regionalt tänkande. Man försöker samordna EU-resurser och EU-institutioner för en del av EU-samarbetet. Det är viktigt i ett EU som nu har 27 medlemmar och inte som förr bara 12 eller 15.

Anf. 6 ANNA KINBERG BATRA (m):

Herr talman! Jag tackar statsministern för redogörelsen för toppmötet och ordförandeskapet.

Jag minns vilka utmaningar Sverige stod inför under förberedelserna inför ordförandeskapet för nästan ett år sedan. Det råder inget tvivel om att regeringen antog dessa utmaningar i en orolig värld och i en tid då vi varken hade parlament, kommission eller fördrag på plats.

Det har hänt väldigt mycket sedan dess. Det är alltid pretentiöst och lite fånigt att som svensk berömma sig själv eller en partikamrat, men jag kan konstatera här och nu att andra länder gett väldigt bra betyg till det svenska ordförandeskapet för att ha varit effektivt och resultatorienterat. Statsministern har också fått en utmärkelse i internationell press för detta.

Det hette "Brysselbaserat ordförandeskap" ett tag. Det var inte lika mycket möten i Sverige som förra gången. Men aktiviteten här hemma var god i alla fall. Statsministern själv deltog i stora möten här i huset. Vi hade flera sådana även i denna kammare. Samspelet mellan riksdag och regering var gott. Trots den ökade press och stress som ett ordförandeskap innebär har regeringen nu fullgjort sina samrådsskyldigheter, vilket är viktigt politiskt, särskilt när man måste kompromissa mycket i svåra tider.

Men jag vill mot bakgrund av Köpenhamnsmötet fråga hur vi nu kan arbeta vidare med EU:s roll i världen. Den är inte så stark som vi skulle vilja hoppas, även om arbetet inom EU gick bra trots krisen. De andra lyssnar inte på oss så väl som de borde göra än, trots statsministerns engagemang med till exempel Kina, USA och Indien.

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag vill först kommentera detta med "Brysselbaserat". Det anses vara ett mer framgångsrikt ordförandeskap om man förstår att driva EU framåt i frågor som är aktuella och där EU-systemet är förbättrat, där det finns underlag och där kommissionen har lagt fram lagförslag och om man också jobbar via de representanter Sverige har på plats i Bryssel. Det brukar ofta bli bättre förberedda och genomförda ordförandeskap jämfört med dem som tidigare ibland flyttades hem till huvudstaden, som det brukade heta. Nu kommer detta att förändras i och med att vi har fått en ny ordning med Lissabonfördraget, men jag tror att vi agerade klokt genom att hitta den balansen.

Vem var mäktig i Köpenhamn? Jo, den som var ansvarig för stora utsläpp och hade låga ambitioner hade makt i Köpenhamn. Sättet att fatta beslut, baserat på enhällighet, gav vetorätt till varje enskilt land. Det land som hade lägst ambitioner kunde alltså styra hela processen. Om det är så världen tänker lösa sina problem kommer världen inte att lösa sina problem. Det kommer inte att förändras om man byter från Köpenhamn till någon annan stad i världen. Då kommer problemet att återkomma ändå. Med detta upplägg blev EU inte mäktigt, för EU hade höga ambitioner och sjunkande utsläpp. Då har man inte inflytande med det sättet att fatta beslut.

Eftersom jag själv var närvarande kan jag säga att det också var utomordentligt svårt att få det att handla om klimat. Det var ett klimat-toppmöte som i huvudsak inte handlade om klimat utan om allt annat. Det finns all anledning att påminna om att det finns många orättvisor och tillkortakommanden i världen som många tycker är angelägna. Men det vore bra om en klimatfråga möts av en diskussion och lösningar som löser klimathotet. Det var nära nog omöjligt att ens få diskutera klimatet, eftersom så väldigt många länder och aktörer som var där var intresserade av att prata om någonting annat.

Återigen: Vill vi inte se detta igen måste vi dra lärdomar av det. Det var min förhoppning att vi hade kunnat inleda de diskussionerna redan i torsdags, men nu ströks detta från dagordningen. Jag har väldigt många synpunkter och ambitioner för att förbättra ordningen för detta. Men som sagt lär det återkomma. Jag hoppas att kunna återrapportera till EU-nämnden och riksdagen inför och efter de diskussionerna, förmodligen i mars.

Prot. 2009/10:75
16 februari

*Information från
regeringen*

Anf. 8 ANNA KINBERG BATRA (m):

Herr talman! Jag tackar statsministern och vill ställa en följdfråga om den så kallade 2020-strategin, som stats- och regeringscheferna och många andra ministrar nu arbetar med. EU är officiellt för att bli världens starkaste ekonomi. Det skulle vi ha blivit till i år, men så blev det inte. Vi är överens om detta nu också, åtminstone i högtidstalen. Så låter det även från statsministrarna. Men varför är det så svårt att få detta att ske i praktiken?

Inom EU är högtidstalen en sak och vardagsarbetet i olika länder en annan. Många skyddar sina marknader i stället för att öppna dem. Hur kan frihandel, öppna marknader och starkare konkurrenskraft få gehör även globalt i till exempel WTO-förhandlingar, G20 och andra sådana forum där EU måste vara starkare? Det är inte här inne det brister. Frihandel är vi ganska överens om här i huset, och vi är ganska överens om det på EU-nivå. Men hur kan vi genomföra detta?

Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Detta diskuterade vi en hel del. Grundproblemet är väl just att vi har en globalisering och en världshandel som har förändrat konkurrensförhållandena i världen. Vad som förr mest var en diskussion om konkurrens mellan USA och Europa handlar nu om nära nog alla världsdelar, inte minst Asien.

Det som sker är att globaliseringen för väldigt många av EU:s medlemsländer upplevs sätta tryck på traditionell produktion och traditionella jobb, som försvinner. Det är ibland oklart vad det ersätts av. Väldigt många av länderna inom EU är mer skeptiska och oroade för globaliseringen än vi i Norden. Norden har åtminstone än så länge kanske klarat sig bättre i den nya konkurrenssituationen.

Det är ett väldigt viktigt vägval. Man kan försöka finna formerna för att klara konkurrensen i öppen världshandel med hela globaliseringens konsekvenser. Då kommer det att handla väldigt mycket om kunskaper, investeringsförutsättningar och ett attraktivt näringsklimat. Å andra sidan finns de som mer tror att det går att skydda sig från globaliseringen med Europaprotektionism, antingen direkt eller indirekt.

Vart Europa går är ännu inte avgjort, vill jag säga. Det är tydligt: Vid varje möte förs den här typen av diskussioner. I Sverige har vi i så fall traditionellt en bredare enighet kring frihandelns värde än vad jag möter i Europa ibland. Jag hoppas att vi kan slå vakt om den breda enigheten. Sveriges röst och tilltro till frihandeln kommer att behövas. Gör vi fel vägval äventyrar det väldigt mycket av de välfärdsbringande krafter som lägger grunden till jobb och välfärd i framtiden.

Detta är en viktig diskussion. Vi ska som sagt återkomma i mars och i juni. Vi kommer att ha anledning att återkomma till detta i EU-nämnden och riksdagen.

Anf. 10 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Toppmötet förra veckan, som den nye rådsordföranden Van Rompuy kallade till, skulle handla om den så kallade 2020-strategin men kom helt att domineras av eurolandet Greklands ekonomiska situation. Det är inte bara Grekland som har minst sagt ansträngda offentliga finanser. Snart sagt alla EU:s länder bryter mot stabilitetspakten. Även stora länder som Spanien och Storbritannien har mycket stora underskott.

Samtidigt står EU inför en diskussion om djupgående förändringar av sin långtidsbudget. Kommissionen vill skära ned på de tunga utgifterna, som jordbruk och strukturfonder. Därmed står också jordbrukspolitiken på agendan. EU ska också implementera Lissabonfördraget, med allt vad det innebär av ökat medbeslutande för Europaparlamentet och de nationella parlamentens subsidiaritetskontroll med mera.

Nu kommer, som vi hört här, kommissionen antagligen att lägga fram sitt förslag till ny 2020-strategi i mars. Planen är att strategin ska kunna antas av Europeiska rådet redan till sommaren. Det är en ganska kort tid för att få in synpunkter från medlemsstaterna, fackliga organisationer, folkrörelser med mera.

Min fråga till statsministern blir då om det inte vore klokare att prioritera arbetet med att ta itu med de stora strukturella frågorna som långtidsbudgeten, jordbrukspolitiken, hanteringen av finanskrisens effekter och att ge arbetet med att utveckla en ny ekonomisk strategi mer tid.

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag och Jacob Johnson inledde den här diskussionen redan under EU-nämndssammanträdet inför toppmötet. Jag redogjorde då för att vi hade hoppats att en del av utvärderingarna av innevarande budget skulle kunna påbörjas under svenskt ordförandeskap. Men det är svårt att göra utan ett riktigt bra underlag, och något sådant underlag presenterades inte; det har skjutits framåt. Det gör att det kommer att vara förlöpande diskussioner, möjligen under spanskt eller senare ordförandeskap, om både hur man ska utvärdera innevarande budget och hur man sedan ska komma fram till nästkommande budget som ska löpa från 2014.

Det som Jacob Johnson nämner är kända svenska ståndpunkter: vår vilja att dra ned på jordbrukssubventioner, att mer modernisera budgeten till innehåll och inriktning. Sverige är dessutom en av få nettobidragsgivare, så vi brukar tycka att det är bra om det inte kostar mer. Det kan till och med gärna få kosta lite mindre. Det är dock inte en särskilt spridd uppfattning, kan jag säga, bland övriga EU:s medlemsländer, som ju i de flesta fall är nettobidragsmottagare från denna budget.

Samtidigt kan det vara viktigt att påpeka en sak, att EU:s budget omfattar ungefär 1 procent av den samlade bruttonationalinkomsten i Europa. Vårt huvudsakliga skattetryck i våra respektive länder är ju skatter vars användning landar i händerna på riksdag, landsting och kommuner. Det är i denna reala nationella ekonomi som de stora underskotten finns i dag. Därför kan man inte bara lösa det med att diskutera EU:s kommande budget, utan man måste i realiteten lösa de grundläggande

problem som de har med offentliga finanser. Det är 20 länder av 27 – Sverige är ett av de få undantagen – som ligger i underskottsförfaranden med mycket djupgående problem när det gäller offentliga finanser, precis som Jacob Johnson nämnde.

Prot. 2009/10:75
16 februari

*Information från
regeringen*

Anf. 12 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! När det gäller själva 2020-strategin saknar jag i de underlag som finns från kommissionen och den svenska regeringen en uttalad förståelse för den gemensamma sektorns betydelse för välfärd och sysselsättning i EU. Jag är övertygad om att det är vägen i både finans- och klimatkrisen att bygga på gemensamt finansierade framtidsinvesteringar på dessa områden.

Kommer den svenska regeringen att lyfta den gemensamma sektorns betydelse i 2020-strategin?

Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Nu bör man komma ihåg att den skattefinansierade sektorn inte ser likadan ut i EU:s 27 medlemsländer och att den spelar olika roll. Som jag redogjorde för har EU en lång rad av länder som har stora underskott. I det fallet – vi nämnde Grekland, men vi kunde ha nämnt många andra medlemsländer – är frågan snarare hur de ska minska sin användning av offentliga resurser.

I realiteten är det väldigt många som går runt och diskuterar stora saneringsprogram, neddragningar i kärnan av välfärden. Många av länderna inom EU har jobbat med att sänka löner för offentliganställda. Det kan vara bra att påminna om detta ibland. I ett land som Sverige diskuterar vi reformer och vad vi hoppas kunna göra, därför att vi har god ordning i våra offentliga finanser. Men det är synnerligen avvikande från hur det låter i övriga EU. Därför tror jag inte att den typen av diskussioner har varit en del av agendadiskussionen. Sedan kan vi föra en diskussion i Sverige, och naturligtvis också med andra länder, om vad det i grunden betyder. Men det är klart att det som är den skattefinansierade delen av sysselsättning och arbetsmarknad har betydelse.

Anf. 14 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Tack, statsministern, för en bra rapport!

Sverige har lyckats väl i sitt ordförandeskap och landat ett antal frågor. Jag vill gratulera statsministern och hela regeringen till ett bra jobb. Sverige brukar hävda sig väl och gjorde det den här gången också. Ett antal viktiga frågor landades, och statsministern har nämnt dem.

Jag tänker först ställa en lite enklare fråga, eller kanske svårare. Det var en viktig tid för statsministern att på global nivå representera EU i världen. Är det något speciellt intryck, minne eller någon händelse som har etsat sig fast när statsministern ser tillbaka?

Det här är en fråga för eventuellt besvarande. Det finns ju risker med att sätta upp höga mål. Jag var för tio år sedan i LRF med om att sätta upp mycket höga mål för det svenska lantbrukets tillväxt och lönsamhet, ledande i Sverige. Det har tyvärr blivit närmast tvärtom av olika orsaker.

Även EU satte för tio år sedan upp mycket höga mål om att vara den mest dynamiska och konkurrenskraftiga ekonomin i världen nu år 2010, och det kanske vi inte är. Lissabonstrategin var väldigt bra, men det var

mycket snack och inte lika mycket verkstad. Därför välkomnar jag det som statsministern har rapporterat, att man nu ska bli mer precis, fokusera och ha tydligare mål.

Statsministern har nämnt några av dessa mål som tänkbara, nämligen fler jobb, uthålliga statliga finanser, forskning och utveckling och en grönare ekonomi. Jag välkomnar alla dessa. Inte minst den grönare ekonomin är mycket viktig. Det finns även andra mål. Resonerades det om andra mål utöver dessa? Och var det fokus på att det ska hända mer saker de kommande tio åren än under de gångna tio åren?

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Utgångspunkten i Lissabonstrategin har varit att jobba i bredd med drygt tjugotalet olika målsättningar. Det reformgenomslag som detta har fått i olika länder har varit svagt. Det anses bero på att man som enskild regering inom EU naturligtvis bär ett ansvar för att fullfölja de rekommendationer man får, vilket inte alltid görs. En annan sak är att det har varit för många mål och att en del av dem helt enkelt har varit svåra att följa. Då säger vi: Låt oss i stället ha en agenda nu som kan göra skillnad och med färre mål, kanske fem. Och jag tror att Staffan Danielsson nämnde dem som åtminstone vi från vår sida har fört fram.

Det handlar mycket om konkurrenskraft. Utgångspunkten är konkurrenskraft i globaliseringens tidevarv. Hur ska vi säkerställa att våra företag, vår industri, är konkurrenskraftiga i perspektivet ett växande Asien och den situation vi har gentemot USA och andra delar av världen? Det är för tidigt att säga vad det blir av detta, men det var så diskussionen fördes. Jag hoppas att det är ett sådant beslut vi ska kunna fatta sedan i mars och i juni.

Som särskilt minne kan jag säga att vi ska vara rädda om EU. Det är min ena slutsats. Världen saknar väldigt mycket gränsöverskridande politiska muskler. Vi har FN, men vi har ju sett hur FN fattar beslut. Det sker med enhällighet och med stora inre konvulsioner som gör att FN ofta blir förlamat på ett sätt som vi inte skulle önska.

Om man inte har FN har världen i princip EU när det gäller starkt gränsöverskridande samarbete. Det märks inte minst i klimatfrågan. När jag sitter ned och diskuterar med enskilda länder inser jag att det svåraste för dem är att släppa taget om den nationella suveräniteten. Idén att vi kan påverka varandra gränsöverskridande är inte spridd i världen, och då blir det en alldeles utmärkt bromskloss för varje ambition att försöka lösa saker gränsöverskridande. Hit men inte längre, blir svaret. Ni får inte ha något inflytande över oss. Vi är helt suveräna att fatta våra beslut. Då, återigen, löser man inte världens problem.

Så var rädd om EU och inse hur stort behov vi faktiskt har av att ha gränsöverskridande muskler på detta sätt. Köpenhamnsmötet var därför väldigt intressant, eftersom det av detta otillräckliga resultat finns också stor lärdom att dra, om världen bara går i rätt riktning. Men jag är inte säker på att den gör det.

Anf. 16 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag vill tacka så mycket för genomgången.

Jag skulle vilja fortsätta där Susanne Eberstein slutade, med krisen i Grekland och vilka krav som resten av EU-länderna kan och bör ställa

för att hjälpa Grekland att komma ur krisen. Det är ju det vi är till för. Vi ska visa att i nöden provas vännen, och det är nu vi ska ställa upp för varandra. Då gäller det att ställa sådana krav att man vet att Grekland klarar dem. Nu är ju inte Grekland det enda landet. Precis som statsministern har sagt är det 19 andra länder som kommer att gå igenom sådana här stälbad. Vi såg förra året hur Lettland och Estland fick ta sig an sparpaket.

Min första fråga gäller vilka rekommendationer det blir till Grekland. Går man in i detaljer, precis som när det gäller Lettland? Ska det handla om fastighetsskatt, förlängd pension och andra saker för att spara i de offentliga finanserna? Hur mycket i detalj kan vi andra länder lägga oss i? Det var den ena frågan.

Den andra frågan handlar om EU 2020. Hur ska vi nu ta oss an detta i fortsättningen? Hur kan vi se till att inte bara vara den starkaste ekonomin utan att vi också blir det genom att vi har en social dimension där trygga människor faktiskt vågar? Vi ska se till att trygghet, tillväxt, ekologi och jobb går hand i hand. Vi har ju visat med den nordiska modellen att det är det som är framgångsrikt. Därför gäller det att Sverige som land också driver de frågorna. Tänker statsministern göra det?

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det finns som sagt en ordning i stabilitets- och tillväxtpakten som ställer krav på att man inte får ha större budgetunderskott än 3 procent. Grekland har, som jag redovisade, över 12 procent. Landet är inte ensamt om att vara i detta mycket utsatta läge. Det finns andra länder som har tvåsiffriga budgetunderskott. I det slutsatspapper som togs fram nämns en sanering av statsfinanserna motsvarande 4 procent för innevarande år för Grekland. Det är självpåtaget; det är Grekland som nämner detta.

Vi har andra dokument där man talar om så kallad årlig strukturell anpassning på 3 ½ procent både i år och nästa år. Översatt till svenska siffror och resurser talar vi alltså om besparingsåtgärder eller höjda skatter motsvarande över 100 miljarder årligen. Det är mycket omfattande.

Finns det synpunkter på hur det ska se ut? Eurogruppens ordförande Jean-Claude Juncker är på plats på det möte som pågår i Bryssel. Jag hörde honom i dag, och han var mycket specifik och nämnde olika skatter som man borde höja och införa. Det kommer naturligtvis till en gräns där man måste föra diskussionen om huruvida det är nationell suveränitet som råder eller om vi har gränsöverskridande rätt att påverka också inom detta område. Då bör man komma ihåg att utgångspunkten är att grekerna själva säger att de ska lösa situationen. De ska naturligtvis också få utrymme att visa att de kan klara av det.

För svenska förhållanden tycker jag att vi om svenska skattepengar ska användas ska ha ett svenskt inflytande. Men jag är inte alls säker på att det ska gå dit. Jag är inte alls säker på att misskötsel i ett land omedelbart ska täckas av alla andra, och jag är inte heller säker på att Monica Green menade det.

Man har naturligen ett eget ansvar. Precis som vi i Sverige sanerade våra statsfinanser efter svårigheter på 90-talet får vi förutsätta att de länder som har försatt sig i problem också är de som ska lösa dem. Det gäller framför allt i ett EU där över 20 länder ligger i underskottsförfarande.

Prot. 2009/10:75

16 februari

*Information från
regeringen*

Till slut blir frågan: Vem ska stå för lånen? Vem ska stå för finansieringen om alla ligger i mycket stora underskott?

Det tycker jag också har varit den grekiska utgångspunkten när de säger: Vår ambition är att klara detta själva. Det är huvudsakligen lån som det ibland har spekulerats i, men det är som sagt ännu inte aktuellt.

När det gäller 2020-strategin menar jag att en del av det Monica Green nämnde ligger i de fem punkter som vi hade, bland annat den om en grönare ekonomi. Där ligger ett ställningstagande för klimatriktigt ekologiskt tänkande, ett mer hållbart tänkande, som en del av hur vi ska jobba gentemot 2020.

Anf. 18 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Herr talman! Jag tackar statsministern. Ett efterlängtad ordförandeskap löd rubriken i många tidningar efter vårt ordförandeskap. Det känns bra att framgången handlade just om att Sverige inte drev de svenska frågorna utan snarare sökte samförstånd i många svåra frågor.

En av höjdpunkterna var Lissabonfördraget och att det började gälla. Sverige lyckades också tillsätta både den höga ordföranden och den höga utrikesrepresentanten.

Många av dessa frågor är viktiga för ett framtida EU som kan arbeta med frågor som är angelägna för EU för framtiden. En av dem behandlades just under det svenska ordförandeskapet i form av Stockholmsprogrammet.

Jag brukar fråga statsministern om asyl- och integrationsfrågan. Det är en av de frågor som vi har arbetat med och som vår nyvalda kommissionär också kommer att arbeta med. Känner statsministern nu ett tag efter ordförandeskapet att asyl- och flyktingfrågorna är någonting som vi ändå kommer att få driva framåt gemensamt i EU så att vi får se en humanistisk grundsyn i detta? Kommer vi att med omtanke och på ett rättssäkert och bra sätt kunna värna de flyktingar och asylsökande som kommer till EU?

Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Den som söker internationellt inflytande – vilket är viktigt i vår tid eftersom vi har många gränsöverskridande och globala problem – måste inse ett par saker. En av dem är att om vi ska ha internationellt inflytande så kommer inte hela världen att bli svensk. Alla kommer inte att göra som vi vill. Vi skulle nämligen aldrig acceptera det motsatta, det vill säga att vi för att få vara med i internationellt beslutsfattande måste överta andras regelsystem oavkortat.

Jag har nämnt detta för EU-nämnd och kammare vid något tidigare tillfälle. Det är en väldig förändring att byta ordförandeskap från Sverige till Spanien när det gäller de frågor som Christer Winbäck frågar om. Om vi först hade haft attityden att bara svenska värderingar nu gäller och att de ska drivas i ordförandeskapet och fullt ut följas är frågan om det gäller nu också, under spanskt ordförandeskap.

Svaret visar hur vi måste jobba med de här frågorna: Det måste vara en balans mellan olika synsätt. Det måste vara en balans mellan vår välgrundade, liberala och humanistiska inställning, rättstrygghet och ordnade förhållanden för att kunna åtnjuta rättigheter kopplade till asyl och migration och den ibland mer betonade risk för illegal migration och

behov av kontroll som inte sällan kommer från Medelhavsländer. Det är den balans jag menar att vi hittade i Stockholmsprogrammet.

Det är bra av många skäl att just Cecilia Malmström, liberal från Sverige, får bära ansvaret för hela EU att föra detta på plats. Men ni kan vara övertygade om en sak: Det är inte den sista diskussionen som har förts om hur den balansen ska se ut. Cecilia Malmström kommer att vara en väl sedd representant för EU när det gäller att besöka Medelhavsländer som vill diskutera detta mycket. Vi ska inte låtsas som om konflikterna är borta. Men jag menar att Stockholmsprogrammet också från svenska utgångspunkter går att försvara eftersom det är en tydlig linje från vår sida som har varit med och påverkat programmet även om det har handlat om att uppnå en balans.

Anf. 20 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Herr talman! Jag tackar statsministern för svaret. Jag håller helt med om att det är viktigt att konstatera att alla inte vill som Sverige vill. Jag tror ändå att det var bra att vi under ordförandeskapet sökte samförstånd för att klara ut många svåra frågor.

Jag har en kort följdfråga. Nu har vi framför oss en nyvald kommission med en ordförande som naturligtvis vill visa sin plats i tillvaron. Vi har en nyvald ordförande för hela unionen som ska leda mötena framöver. Vi har också det spanska ordförandeskapet.

Min fråga är: Hur kommer de här att fungera på ett bra sätt tillsammans? Hur leder man det för att föra Europa framåt på ett bra sätt?

Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Som jag tror att jag har nämnt vid något tillfälle var hela planen att den nya ordningen med Lissabonfördraget skulle vara på plats före det svenska ordförandeskapet. Många förutsåg att Sverige skulle få det första testordförandeskapet under ny regim. Nu kom det av olika skäl kring Irland och Tjeckien inte att bli så, utan vi fick det sista i enlighet med den gamla ordningen.

Det gör att en hel del av det som vi började ställa frågor om nu bekräffas. Det kommer alltså att ta en stund innan det hela har hittat sina exakta former. Mötet leddes och förbereddes av den nyvalde ordföranden Herman Van Rompuy, vilket onekligen gör att det roterande ordförandeskapets premiär- eller statsminister nu får en mer undanskymd roll. Det förutsågs ju, men det kommer säkert att leda till diskussioner om hur det roterande ordförandeskapet ska se på resursåtgång och tid som man använder för ordförandeskapet.

Det är till exempel så att vid sidan av Zapatero, den spanske premiärministern, är det de övriga statsråden i hans regering som fortsatt leder sina respektive ministerråd trots att det inte är premiärministern själv som leder Europeiska rådet. Det måste rimligen bli en balansgång mellan roterande ordförandeskap och den valda ordföranden när de ska försöka arbeta tillsammans.

En del av det ser vi redan tecken på; man försöker hitta lösningar. Det förs stora diskussioner om var toppmöten mellan EU och olika delar av världen ska hållas någonstans. Nu försöker man få dem till Madrid. Tanken i framtiden är väl att alla ska hållas i Bryssel.

Prot. 2009/10:75

16 februari

*Information från
regeringen*

Detta understryker bara det som Christer Winbäck säger om att detta ännu inte har funnit sina former. Men det kommer att göra det, och det kommer förmodligen att skapa den typ av långsiktig kontinuitet som var tanken med att ha en särskild, vald ordförande.

Anf. 22 MAX ANDERSSON (mp):

Herr talman! Ett av problemen med en valutaunion är att oseriösa medlemsländer frestas att gå med underskott, riskera statsbankrutt och låta skattebetalarna i de andra länderna stå för notan. Det var det vi på nej-sidan sade under folkomröstningen om EMU. Vi ser nu att den risken inte var överdriven.

Det är också för att det finns en sådan risk som EU:s grundfördrag tydligt och klart förbjuder att man skickar över pengar och löser ut ett sådant lands skulder. Men det var ändå sådant som diskuterades på toppmötet förra veckan. Den diskussionen pågår i alla fall därför att Grekland har allvarliga problem.

Det är också ett allvarligt problem att det finns länder som är alldeles för rädda att göra det man borde göra i den här situationen, det vill säga följa EU:s grundfördrag och låta Grekland gå till proffsen i IMF som har erfarenhet av att hantera den här sortens situationer.

Jag undrar om statsministern kan garantera att han inte kommer att acceptera att EU bryter mot fördraget och låter skattebetalarna i de andra länderna stå för notan. Vi har råd att betala för Grekland. Det är bara ett land, men om vi ska behöva betala för Spanien, Italien och Portugal blir det problem.

Anf. 23 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Den stora diskussionen i Greklands fall har varit huruvida de presenterade oriktiga uppgifter om sina offentliga finanser. Det är inte oviktigt i sammanhanget eftersom de beskrevs som nära nog varande i balans eller åtminstone i enlighet med regelverket. Sedan har man tvingats räkna om och presentera andra siffror. Det är en stor del av kritiken. Det blir ju en trovärdighetsfråga. Går det att lita på offentlig statistik och offentliga uppgifter? Det skiljer Grekland från alla andra skulle jag vilja säga. Det är på denna statistik som hela idén bygger.

Ska vi ha en gemensam valuta och en gemensam penningpolitik men skild finanspolitik måste det ske en koordinering av finanspolitiken på så sätt att ingen får driva sin ekonomi med för stora underskott. Det är hela syftet med stabilitets- och tillväxtpakten. Syftet är att på det sättet stabilisera valutans värde på ungefär det sätt som Max Andersson beskriver. Det är därför som det också ställs krav på att nu sanera offentliga finanser i Grekland och i de andra länderna med underskott.

Jag undrar vem som hade varit ordningsman i Europa just nu utan denna ordning med en stabilitets- och tillväxtpakt i EU och diskussionen om euro. Det är en gammal sjuka att Europa har haft ekonomier som har haft svårt att hålla ordning. Det är först nu i vår tid som vi för en diskussion där man kan ställa krav på att man rättar till det. Alldeles oavsett om man har en gemensam valuta eller inte, Max Andersson, påverkar vi varandra. Det är i realiteten så att oförmågan att ha ordning och reda i Grekland också påverkar den svenska ekonomin. Våra ekonomier är så

integrerade och så öppna i dag. Därför är det viktigt att även utanför eurozonen tillse att länder verkligen sköter sina offentliga finanser.

Prot. 2009/10:75
16 februari

*Information från
regeringen*

Anf. 24 MAX ANDERSSON (mp):

Herr talman! Jag är väldigt glad i dag över att Sverige inte är med i EMU. Att Grekland har de problem de har nu beror dels på att de har ljugit om statistiken, dels på att de har misskött sin budget. Och det beror också på att de inte har en egen valuta. De har ingen egen penningpolitik. De kan inte ta till de traditionella medlen som man kan använda. Spanien, Italien och Portugal kan inte heller använda de traditionella medlen. Deras ekonomier blir också nedtryckta av deras medlemskap i EMU. Det är där vi har ett allvarligt problem.

Herr talman! Kan statsministern hålla med om att det här är tänkvärt och någonting som man bör fundera på när man ska bedöma frågan om Sverige ska gå med i EMU?

Anf. 25 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag har inga som helst problem med att se att vi naturligtvis också måste utvärdera vad som har skett. Det har varit en av våra utgångspunkter för de samtal som måste föras mellan flera partier om hur vi ska se vårt förhållande till euron. Vi är ju med i EMU, men genom en folkomröstning har vi valt att stå utanför den gemensamma valutan. Jag tycker att det är rimligt, givet att vi har sett eurons levnad under både hög- och lågkonjunktur, att ställa frågan hur det har påverkat.

Max Andersson nämner en del av de argument som brukar användas för att ifrågasätta en gemensam valuta. Samtidigt kan vi se en del andra effekter som vi bör utvärdera, nämligen att vår egen valuta har förändrats mycket i värde, vilket också har effekter på svensk ekonomi och förutsättningar för företagande som kanske inte enbart är positiva. För mig har det alltid handlat om att balansera goda och negativa sidor i synen på detta. Jag ska gärna vara med i en samhällsdebatt baserad på en sådan analys, men jag tycker i så fall att vi bredare mellan flera av riksdagens partier ska enas om ordningen för en sådan analys.

Anf. 26 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Jag vill också fråga statsministern om Grekland. Jag ska försöka vara väldigt konkret. Jag har förstått att det i första hand handlar om att vända sig till euroländerna om det skulle bli så att omfattande lån kommer att ges till Grekland. Men det kan också skapas möjligheter för och kanske även krav på oss övriga utanför euroområdet att ställa upp på detta. Då är min fråga: Kommer Sverige att göra det?

Det är naturligtvis så att vi om vi inte skulle stötta euroområdet kan få en bekymmersam valutakris. I värsta fall kan vi få en sjunkande euro, och vi kan få en stigande krona. Det leder i så fall till svårigheter för oss att exportera och till arbetslöshet i Sverige. Det är ett stort beslut. Hur kommer Sverige att ställa sig i en sådan situation?

Anf. 27 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Delar av detta har redan skett. Jag har noterat att vi nu har en euro som ligger under 10 kronor. Det var länge sedan det hände.

Nu handlas den väl nedåt 9:85 eller något liknande. Vi har en kraftig förstärkning av den svenska kronan eller snarare en försvagning av euron. Det har kanske gått i båda riktningarna.

Jag vill understryka, och det var också viktigt för Georgios Papan-dreou att få framföra, att de inte har efterfrågat några lån. De har tagit på sig mycket kraftfulla saneringsåtgärder. Jag inser att den diskussionen förs i alla fall.

Den svenska erfarenheten – och den är rätt gedigen numera – är att vi genom denna finanskris var väldigt nära några av de länder som behövde lån genom finanskrisen, bland annat Lettland och Island. Där var Internationella valutafonden med och tog fram program för att åtgärda problemen i de offentliga finanserna, och Sverige valde i nordisk solidaritet att i båda de här fallen gå med i låneprogram som bygger på marknads-mässiga villkor och vår övertygelse om att man kommer att återbetala detta när man har fått bättre förutsättningar.

Detta efterfrågas inte i det här fallet. Jag nämner de här exemplen därför att Lettland är EU-medlem. Det var inte alls så att hela EU ställde upp bakom detta. Det var IMF, till viss del kommissionen och några nordiska länder som gjorde det, inte de övriga EU-länderna. Det finns ingen automatik i detta. Det är nog riktigt att det snarare kommer att börja i en eurozonsdiskussion och att vi inte bör spekulera mer än så eftersom frågan inte är aktuell.

Det har varit viktigt för oss att påpeka, och det fick vi också med i det här uttalandet, att man bör ta del av IMF:s expertis och kunskaper. Det är där den gedigna erfarenheten av världens olika kriser i det här hänseendet finns. Det bör man kunna använda också här i Europa.

Anf. 28 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Tack, statsministern, för återsrapporten och den summariska sammanfattningen av det svenska ordförandeskapet!

Jag tror att för de flesta vanliga människor var den viktigaste frågan under det svenska ordförandeskapet toppmötet i Köpenhamn om klimatfrågan. Det lyckades inte. Statsministern skyller ganska mycket på en del andra, men jag tycker nog att statsministern också ska vara lite självkritisk och se hur EU fungerade och hur vi lade upp arbetet inför Köpenhamnstoppmötet för att vi ska få en lite mer nyanserad bild. Jag tror att slutsatsen blir densamma, det var ett misslyckande. Frågan är nu hur man går vidare.

Då kommer jag in på det som behandlades på det informella toppmötet förra veckan där man tyvärr inte hann med att diskutera klimatet. Det sänder verkligen en signal om att EU nu har tappat ledartröjan i klimatfrågan och inte mäktar med att försöka återta initiativet. Det som fattas i det här dokumentet är en sorts green new deal, det vill säga att man säger att det finns en chans för gröna jobb, ökad sysselsättning samtidigt som man tar itu med de klimatproblem som finns. EU borde stå väl rustat för att ta de här första kliven och visa för andra länder att det är möjligt att göra en grön omställning med energieffektiviseringar och annan klimatomställning.

Frågan är: Varför lyftes inte denna viktiga fråga upp? Varför tillät statsministern att klimatfrågan inte behandlades på toppmötet?

Anf. 29 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Sverige är inte längre ordförande i EU. Nu leds EU av Herman Van Rompuy. Han upplevde att detta inte skulle hinnas med och avslutade därför toppmötet innan det var möjligt att diskutera den här frågan.

Ofta ägnar vi oss i Europa åt att kasta grus på oss själva och säga att vi har tappat ledartröjan. Jag skulle vara väldigt intresserad av att höra vem som i så fall har tagit upp den.

Jag är visst beredd att föra en diskussion om eventuella tillkortakommanden i EU:s och Europas agerande, men då får man nog bli mer specifik om vad man avser med sina påståenden. Jag har aldrig sett demokratier kämpa så hårt som de gjorde i Köpenhamn mot en övermakt som representerade sådant som sannerligen inte är demokratier. Jag tänker inte acceptera att man försöker framställa det som att dessa länder med låga ambitioner och stora utsläpp ska ursäktas och sägas inte vara del av problemet, eller att man försöker relativisera detta eller till och med framställa det som att det är Europas fel att vi inte nådde framgång. Då har man inte varit i Köpenhamn. Då har man inte varit med i de här förhandlingarna. Det blir som att slå den som verkligen vill vara med och som kämpade stenhårt för att försöka få upp ambitionerna.

Återigen: Mest makt hade den som hade låga ambitioner och stora utsläpp. Om inte världen ändrar sitt sätt att fatta beslut, så att vi kommer runt det faktum att vi har gett nationellt veto till vart och ett av de närvarande länderna, kommer vi inte att förändra detta förhållande. Då löser vi inte de globala klimatproblemen. Jag tar denna fråga på stort allvar. Jag har arbetat mycket intensivt och hårt med denna fråga under lång tid.

Jag är beredd att föra en diskussion om huruvida vi hade kunnat göra något annorlunda. Jag vill dock påpeka en sak. Det sades till mig att vi om vi sätter ihop stora finansieringspaket möjligen kan få motsvarande utsläppsreduktioner från länder med snabbt växande utsläpp. Nu blev slutsatsen att vi har satt ihop stora finansieringspaket som har börjat gälla, men det har inte blivit några utsläppsreduktioner. Jag vet vad som nu kommer, nämligen förstärkta krav på nya stora finansieringar. Frågan är om vi den gången får utsläppsreduktioner.

Mycket av strukturen finns där – jag håller inte med om att det inte skulle finnas något alls att ta vara på från Köpenhamn – men det som verkligen saknas är utsläppsreduktionsåtagandena, och det är framför allt en grupp av snabbväxande utsläppsländer som inte har tagit på sig dem.

Anf. 30 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Tack, statsministern, för ett utförligt svar på min fråga! Tyvärr är det ingen som har tagit på sig ledartröjan i klimatfrågan. Jag menar att EU har förutsättningarna för att återta ledarrollen i klimatförhandlingarna. Den får inte EU släppa.

Jag beklagar att man inte hann med att diskutera detta på toppmötet i förra veckan, och jag beklagar att det inte genomsyrar dokumentet EU 2020 tillräckligt mycket, men det finns fortfarande chans att reparera detta och att återkomma med ett skarpare dokument, vilket jag hoppas att den svenska regeringen kommer att jobba med. Vi behöver en green new deal för Europa.

Prot. 2009/10:75

16 februari

*Information från
regeringen*

Anf. 31 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Ett skäl till detta är att det är tänkt att vara ett möte i Bonn i juni. Där ska man försöka arbeta vidare med denna process. Jag tror att man kommer att finna att en hel del problem kvarstår. Sedan är det tänkt att vara ytterligare ett möte framåt november december i Mexiko.

Det pågår ett arbete där också huvudsakligen EU försöker vara pådrivande. Problemet är bara – till skillnad från hur det var vid Kyotoavtalet, som för sin tid var mycket bra om än otillräckligt – att idén om att det är en koalition av länder som är villiga att ta på sig utsläppsreduktioner inte längre förslår. Vi som vill göra utsläppsreduktioner klarar inte tvågradersmålet oss emellan. EU är en typillustration av detta.

EU står i dag för runt 13–14 procent av de globala utsläppen. Vi kan komma mycket längre med våra utsläppsreduktioner, men vi kommer snart att finna att de växande utsläppen från bara Indien och Kina kommer att överstiga det vi klarar i reduktioner i Europa. På det sättet klarar vi inte det globala svaret.

Jag hoppas att vi ska kunna vara pådrivande också om detta, men jag har sett problem av ett slag som inte bara går att lösa genom att säga att Europa måste försöka en gång till. Det är ett mer grundläggande problem med hela beslutsfattandet, hela FN-strukturen och vetorätten som vi måste ta oss an om det ska gå att komma längre nästa gång.

Vi måste komma längre. Vi måste få ett mer trovärdigt och samlat klimatsvar från världen än vad som var möjligt den här gången.

Anf. 32 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Jag har precis kommit hem från Förenta nationernas huvudkontor. Jag vill bara förmedla ett tydligt budskap, nämligen att man både från FN och USA utdelade beröm till det svenska ordförandeskapet, inte minst för statsministerns ledning av det. Det man speciellt lyfte fram var Lissabonfördraget och klimatfrågan. Man sade till och med att Sverige har stärkt sin ställning genom sitt berömvärda ordförandeskap.

Det som däremot är på väg upp är möjligen en trovärdighetsfråga som kan spilla över på klimatet. Det handlar nämligen om EU:s bistånd till utvecklingsländerna. Där behöver Sverige inte skämmas det minsta, för vi ligger över vårt mål, men vid avstämningen 2010 når EU inte upp till målet, och 2015 ser det väldigt illa ut. Detta kommer upp på toppmötet i juni, men jag vill redan nu fästa statsministerns uppmärksamhet på vikten av att leva upp till utfästelserna. Dessa pengar är ju tänkta till länder som också är viktiga spelare i klimatfrågan. Om vi inte lever upp till vår trovärdighet i de utfästelserna kommer de med all sannolikhet att kunna använda det som argument för att de inte ska behöva leva upp till åtaganden i klimatfrågan.

Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Detta var absolut närvarande i Köpenhamnsdiskussionerna. Vi var där redan dagen före den slutgiltiga förhandlingen för att träffa representanterna för Afrikanska unionen. Deras kritik var av två slag.

Det ena gällde just detta med utlovade resurser som inte kom fram. Inte minst var man trött på hur politiker ibland gjorde stora pressutspel

och talade om att man hade samlat ihop en viss summa pengar, som sedan de facto inte kom fram till de behövande.

Det andra var precis det som Bengt-Anders Johansson var inne på, nämligen den väldiga skillnad som finns inom Europeiska unionen när det gäller att klara av de biståndsåtaganden vi inom FN-systemet har tagit på oss att uppnå. Vi har en definierad målnivå på 0,7 procent av bruttonationalinkomsten, som väldigt många av EU:s medlemsländer bryter mot, en del till och med rätt allvarligt. Det finns dock en liten grupp länder – Sverige, Holland, Danmark – som till och med ligger på nivåer över målnivån.

Här är vi verkligen inte likadana, och det finns all anledning att komma ihåg detta, särskilt mot bakgrund av vad jag inledde med att säga, nämligen att vi har 20 länder med underskottsåtgärder som nu rimligen ska titta på saneringsåtgärder. Jag tror att millenniemålen och de åtaganden som har gjorts inom ramen för klimatöverenskommelserna nu måste följas upp, för det riskerar att bli neddragningar i många länder annars.

Anf. 34 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag hade tänkt ställa en helt annan fråga, men jag kan inte låta bli att reagera på alla hyllningstal här.

Jag tror att alla är väldigt nöjda med ett bra ordförandeskap. Det tror jag att man som nation är. I alla fall brukar Sverige vara det. Men jag har besökt Spaniens parlament och kan konstatera att situationen där inte är sådan.

Ibland måste man ändå börja peta i saker när man säger att vi lyckades så väl. Vad var det till exempel för något nytt regelverk som kom på plats i Östersjöstrategin, så att det gick lättare att arbeta med miljö, infrastruktur och så vidare i Östersjön? Vad var det för nya pengar som anslogs? Var egentligen inte alltihop bara ett papper där man satte ihop åtgärder som ofta var beslutade långt innan men ibland i närtid?

Det är samma sak med Stockholmsprogrammet. På vilket sätt flyttade man fram positionerna i det rättsliga arbetet eller i migrationsarbetet? På det område jag oftast bevakar, civilrätten, kan jag konstatera att man inte flyttade fram några positioner över huvud taget. Det stod nästan ingenting om civilrätten.

Min fråga till statsministern är alltså: På vilket sätt har man flyttat fram positionerna för dessa två så viktiga frågor? Jag avstår från att ta upp Köpenhamn, för det har diskuterats tillräckligt mycket, men de här båda fallen har inte diskuterats mycket.

Det finns en annan fråga jag skulle vilja få belyst. När Irland hade röstat ja till Lissabonfördraget, fanns det då från något land några ambitioner att man inte skulle ha fått en ny kommission på plats? Man säger ju att det var tack vare det svenska ordförandeskapet man lyckades så väl.

Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! När Irland röstade ja i folkomröstningen var det två kvardröjande länder som inte fullt ut hade ratificerat detta. Polen gjorde det i närtid. Men det som hände i Tjeckien var att den tjeckiska presidenten framförde nya krav som inte var lätta att möta och som dessutom riskerade att få konsekvenser i andra länder. Det var svårt i ett sådant

Prot. 2009/10:75

16 februari

*Information från
regeringen*

sent skede, och dessutom efter att tjeckiska parlamentet hade ratificerat det, att tillgodose detta. Men det ställdes ut som ett krav för att man skulle underteckna det. I det ljuset hade en kraftig försening varit möjlig, en försening som så att säga också skulle ha lett till försening när det gällde kommission och allting annat.

Jag vill understryka att det Börje Vestlund säger om Östersjöstrategin var hela utgångspunkten. Jag har många gånger sagt att vi med Östersjöstrategin inte begär nya budgetmedel eller nya institutioner. Vi vill med en samordningsstrategi se om vi kan fördjupa användandet av regelverk och resurser som redan finns inom EU-systemet i vår del av EU kopplat till den Östersjö som vi gemensamt bor omkring.

Givet att vi var tydliga med vad vi beskrev tycker jag absolut att det är det vi har levererat. Jag ser också att det leder till en lång rad åtgärder med karaktär av bättre samordning. Och jag får påpeka att vi faktiskt behöver en hel del sådana signaler. Det var en väldig barriär som gick genom vår Östersjö under stora delar av efterkrigstiden. Vi har liksom hittat tillbaka till en samhörighet med baltiska länder och med Polen som vi faktiskt inte hade under många år. Detta är alltså ett viktigt instrument för att åstadkomma detta, men man ska naturligtvis se till att det kommer på plats och att det leder till resultat.

När det gäller Stockholmsprogrammet är det framför allt på migrations- och asylpolitikens område, och också på det rättsliga området, som det nu kommer att fördjupas med en utökad möjlighet för parlamentet att utöva inflytande. Det är ett femårsprogram. Det är femårsprogram som följer efter varandra. Vi tror att det kommer att vara ett mycket fördjupat arbete, inte minst med att få den gemensamma asylpolitiken på plats. Det handlar om att vi har en rättssäker hantering.

Återigen: Det handlar väldigt mycket om att koordinera och att kunna jämföra och se att länder verkligen uppfyller sina åtaganden. Jag tror absolut att det kommer att visa sig att detta dokument har lagt en god grund för det.

Anf. 36 FREDRICK FEDERLEY (c):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Det är alltid förmätet när en enkel riksdagsledamot vill göra ett komplement till statsministerns svar på den förra frågan. Men jag vill också poängtera för min kollega Börje Vestlund att det just på migrationsområdet, där Tobias Billström har lett diskussionerna, är en otroligt stor skillnad jämfört med hur det var i det förra programmet, det som var före Stockholmsprogrammet.

Det tidigare programmet reglerade bara hot och hinder, och man såg problem med migration. Men i Stockholmsprogrammet ser vi möjligheter, och vi ser värden av migrationen. Därvidlag är det en otrolig skillnad mot tidigare.

Det jag skulle vilja fråga statsministern om, efter senaste toppmötet, gäller en artikel som jag har läst på europaportalen.se. Där säger Herman Van Rompuy att man vill se en starkare koordinering och en mer sammanhållen ekonomisk strategi i Europa, och då med betoning framför allt på de länder som redan är anslutna till eurosamarbetet.

Det låter mycket bra, men frågan är: Vad döljer sig bakom detta? Riskerar Sverige att bli ett B-lag som inte får delta i de innersta ekonomiska diskussionerna? Det är den ena frågan.

Den andra frågan är: Vad är det konkreta innehållet? Kommer Europa att ställa krav på Sverige när det gäller hur vi ska hantera våra skatter och våra arbetsmarknadsregler? Eller handlar det om att fortsätta den positiva delen av det ekonomiska samarbetet i Europa med att riva handelshinder och öka möjligheten för en fri handel och en fri rörlighet för varor och tjänster och människor inom unionen?

Anf. 37 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det återspeglar en diskussion som har förts under ett par år. På vilket sätt ska stats- och regeringschefsnivån användas inom EU-samarbetet? Det fanns tidigare propåer om att man möjligen i eurozonsformat skulle ha en stats- och regeringschefsledning som skulle funka som någon sorts samordnad ekonomisk regering.

Detta vände vi, och många andra, oss emot av det enkla skälet att vi tycker att vi har en eurozon och en eurogrupp i fråga om hanteringen av detta. Men ska det ske en ekonomisk koordinering bör den ske mellan alla EU:s medlemsländer. Den diskussion vi nu förde handlade om att det ska ske inom ramen för EU 27, alltså alla medlemsländer. Det ska gå tillbaka till en årlig uppföljning av hur de här, förhoppningsvis, fem tydliga målen för agenda 2020 följs på nationell nivå. Och det ska föras diskussioner mellan stats- och regeringschefer som då ska ta ett ökat politiskt ansvar för genomförande men också för analys och uppföljning. Det är Herman Van Rompuy's idé med detta.

Sedan ska man också säga – Fredrick Federley är inne på de aspekterna – att det kommer till gränser där det helt plötsligt blir en diskussion om hur den nationella suveräniteten ser ut. Hur mycket får vi peka finger åt varandra? Detta tror jag att vi kommer att se ju mer vi diskuterar detta, att det blir synpunkter på om Sverige gör si eller så eller rätt åtgärder. Jag är inte säker på att det alltid kommer att välkomnas här i Sverige.

Väldigt många ropar på koordinering ända tills koordineringen visar sig handla om att det är *vi* som ska göra någonting för att förändra oss. Det kan dessutom vara några utifrån som påstår att de vet bättre än oss. Då brukar man dra öronen åt sig. Det är därför jag har betonat att det måste vara, återigen, en balans. Nationell suveränitet måste respekteras. Det måste vara ett ökat politiskt ansvarstagande av stats- och regeringschefer. Men detta får ske med det som jag kallar scoreboards eller genom att man jämför på det sättet med varandra och genom öppen offentlig debatt.

Anf. 38 FREDRICK FEDERLEY (c):

Herr talman! Jag känner mig trygg med statsministerns svar. Samtidigt vill jag som ett medskick till regeringen säga att det när det gäller de diskussioner som nu pågår om strategi 2020 alltid finns en risk att de dokument man nu antar och de dokument man just nu skriver präglas av den tid och den tidsanda som är just nu. Vi ser att ett antal länder, framför allt i södra Europa, har tuffa ekonomiska problem. Då riskerar man

Prot. 2009/10:75
16 februari

*Information från
regeringen*

att det blir den typen av politik som får prägla ett ganska långsiktigt ekonomiskt samarbete. Men jag känner mig trygg med ministerns svar här.

En anledning till att jag ställde frågan var att den franska presidenten Sarkozy verkade smått lyrisk i sina kommentarer om ett ökat ekonomiskt samarbete. Det får i varje fall mig att dra öronen åt mig. Jag känner större tillförsikt med den svenska regeringen än den franska i det här fallet.

Anf. 39 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Återigen: Om man söker internationellt inflytande får man inte bara se en ordning som bygger på svenska uppfattningar. Och den här strategin är som sagt ännu inte antagen.

Jag förutser under våren en återkomst av den typen av diskussioner som inte minst vi har haft mellan Sverige och Frankrike när det gäller syn på frihandel och de gränsskyddsmekanismer som Nicolas Sarkozy har framfört i olika sammanhang. Detta kommer nu säkert att återkomma. Ibland används det här i klimathänseende, ibland för att, som det heter, skydda inhemsk produktion i olika europeiska länder. Som jag sade i något tidigare svar tror jag helt enkelt inte att det är svaret för Europa. Här är vi inte ense. Här kommer det att leda till förnyade diskussioner som också hör hemma just i hur den här strategin ska utformas.

Anf. 40 KARIN GRANBOM ELLISON (fp):

Herr talman! Tack, statsministern, för redogörelsen för både det svenska ordförandeskapet och Europeiska rådets möte!

Vi har nu fått reda på att klimatfrågan prioriterades bort på mötet i förra veckan. Situationen i Grekland må vara allvarlig, men arbetet med klimatet kan inte vänta. Jag utgår från att klimatfrågan blir en huvudfråga på toppmötet i mars, för EU måste utarbeta en strategi för hur vi går vidare.

I Köpenhamn lyckades inte världens ledare nå ett bindande klimatavtal. I stället antogs det ett mål om att man skulle hålla temperaturökningen till två grader. Det är bra så långt. Men det utpekades inte tydligt vem som ska göra vad för att man ska nå det här målet. Vi måste tillbaka till frågan om vem och hur.

Vi såg i Köpenhamn att ett möte med över hundralet aktörer blev rörigt. Allianser bildades, och alltför många intressen skulle avhandlas samtidigt. Det är självklart att vissa länder har mer ansvar än andra i klimatfrågan. Därför vill jag fråga statsministern hur han ser på att EU utformar en strategi som innebär att EU söker kontakt med ett begränsat antal länder i världen som sätter sig ned och diskuterar hur-frågan, det vill säga vilka verktyg som de gemensamt ska införa för att begränsa klimatpåverkan. Det kan exempelvis handla om en koldioxidskatt eller ett internationellt handelssystem med koldioxid.

Anf. 41 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Som jag antydde var det i ett FN-möte med 193 länder närvarande uppenbart att väldigt många av dessa länder inte ansåg sig ha stort ansvar för klimatutsläpp och inte heller tyckte att det var huvudfrågan att diskutera. Det var uppenbart för oss som var närvarande. Det har också lett till konstaterandet att man faktiskt i realiteten skulle kunna

sätta samman EU:s 27 medlemsländer med ytterligare ungefär 16 länder och täcka, tror jag, nära 90 procent av utsläppen.

Det visar att en mindre krets i realiteten skulle kunna svara upp mot det som nu är den största bristen i Köpenhamnsöverenskommelsen, åtagandena när det gäller utsläppsreduktioner.

Jag är absolut beredd att föra diskussioner om former för detta. Dock kommer alla att resa ett finger. Det är rätt tydligt just nu. Det handlar om vad som sker i USA. Det går inte att prata utsläppsreduktioner globalt med mindre än att USA tydliggör sina ambitioner, givet de höga utsläpp de ansvarar för och de brister som har funnits i den amerikanska klimatpolitiken.

Det är ett bakslag att Barack Obama har förlorat supermajoriteten som det kallas när man förfogar över 60 senatorer i den amerikanska senaten. Det påverkar beslutsfattandet, och vi har ännu inte siffran på hur det amerikanska reduktionslöftet ser ut. Vi har en ambitiös vana som de har presenterat för reduktionen fram till 2050, men den är inte preciserad. Det kommer inte att ske med mindre än att senaten är färdig med sin behandling.

Jag vet vad alla kommer att säga: Vi inväntar vad USA gör först. John Kerry som är ordförande i utrikesutskottet har i samtal tidigare sagt att detta är hans ambition att slutföra under det halvår som vi nu är inne i. Men frågan väcks onekligen: Hur ser det nya landskapet ut när denna supermajoritet är förlorad?

Utan bättre kunskap om det amerikanska läget tror jag tyvärr att det är svårt att ta den här typen av initiativ. Men jag håller med Karin Granbom Ellison om att vi måste återkomma till detta. Vid marstoppmötet har möjligen situationen i USA tydliggjorts något. Vi kan då diskutera hur vi ska agera framöver.

Anf. 42 KARIN GRANBOM ELLISON (fp):

Herr talman! Jag tackar statsministern så mycket. Det var ett bra och innehållsrikt svar. Just när det gäller USA sade statsministern inför mötet att förutsättningarna för USA att driva på aktivt i klimatpolitiken har utvecklats negativt sedan Köpenhamnsmötet. Det är beklagligt. Det måste nog ändå mötas med att EU ytterligare ökar sina påtryckningar. EU kommer att få fortsätta att vara motorn i klimatfrågorna.

Det är viktigt att EU har en nära relation till USA. Då är det särskilt oroväckande att läsa att president Obama har avböjt att komma till toppmöte i Madrid. Han säger att han inte vet vem som är värd för mötet.

USA måste med på vagnen när vi försöker driva klimatfrågorna. Då duger det inte att man kan avfärda mötet med formfrågor. EU:s nya organisation är skapad för att EU ska bli starkare i utrikespolitiken. Hur ska då EU se till att bli tydligare i relationen till omvärlden? Hur ser statsministern på att det finns en risk att det inte blir något toppmöte mellan EU och USA i Madrid?

Anf. 43 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Om jag har förstått Barack Obamas besked rätt kommer han inte till Madrid.

Jag tror att jag vid fyra tillfällen träffade Barack Obama, huvudsakligen i klimatsamtal, under föregående år. Först vill jag säga att Barack

Prot. 2009/10:75

16 februari

Information från
regeringen

Obama personligen är mycket engagerad och kunnig i klimatfrågorna. Hans parti gör stora ansträngningar att förändra den amerikanska politiken. Han har satt på plats ett mycket professionellt team för att förändra inriktningen på de åtgärder som görs.

Samtidigt ska vi vara ärliga och säga att det inte är första prioritet i det Barack Obama har satt framför sig att åstadkomma som president. Han är tydlig med detta. Det är den stora sjukförsäkringsreformen och de stora diskussionerna om den amerikanska närvaron i Afghanistan som dominerar hans presidentskap.

Det är bara att åka till USA och följa den inhemska debatten. Man hör knappt klimatfrågan nämnas över huvud taget i amerikansk inrikesdebatt. Det är huvudsakligen de två andra frågorna.

Då är onekligen frågan: Vart tar detta vägen? USA går mot mellanval till hösten. Det finns som sagt en oro att förändringen i senaten har en påverkan. Jag, liksom alla andra, antar jag, undrar nu lite grann vart detta ska ta vägen.

Problemet är som sagt att den amerikanska politiken fungerar olik mot hur vi ofta gör i Sverige. Med parlamentarism och förutsatt stöd i riksdagen för regeringens politik röstas väldigt ofta den proposition vi lägger fram också igenom. Så fungerar det inte i USA. Där tar man in ett förslag som ibland kommer ut på ett annat sätt. Man kan komma in med en klimatambition som ser ut som x men som kommer ut som y.

Det är därför jag säger att alla vill invänta och se vad den faktiska klimatpolitiken blir i ett land där detta ännu inte är tydligt. Allt detta påverkar övrig omvärld. Det blir den perfekta ursäkten för alla andra att inte presentera ytterligare ambitioner.

Jag önskar att det inte var så, men vi har ett vänteläge kring den amerikanska positionen och senatshanteringen som kommer att påverka klimatprocessen åtminstone det kommande halvåret.

Anf. 44 MARIE WEIBULL KORNIAS (m):

Herr talman! Jag tackar statsministern för en bra återrapportering från toppmötet och information från ordförandeskapet. Den viktiga diskussionen på toppmötet om en förnyad Lissabonstrategi, den så kallade Europa 2020, överskuggades av Grekland och det finansiella läge som landet befinner sig i. Det har tidigare talare här vittnat om.

Vi kan konstatera att Grekland har slarvat med statsfinanserna och på ett påtagligt sätt brutit mot EU:s stabilitets- och tillväxtpakt. Det är bara att beklaga att EU-kommissionen inte på ett tidigare stadium upptäckt Greklands friserade statistik. Jag kan inte tolka det på annat sätt än att kontrollmekanismerna har varit otillräckliga och transparensen har saknats.

Vilken bedömning gör statsministern av Greklands förutsättningar att ta sig ur det uppkomna läget utan att skada den övriga eurozonen?

Anf. 45 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Som jag återgav har detta varit en mycket stor diskussion, inte minst i Grekland. Det har varit ett allmänt val som byggde på vissa uppfattningar om hur den grekiska ekonomin såg ut. Det visade sig sedan vara på ett annat sätt. Det är nog väldigt många som har undrat

över hur användningen av offentlig statistik har gått till, också i kommunikation med övriga länder naturligtvis. Det är en del av diskussionen.

Jag vill inte spekulera i möjligheterna att få på plats den ganska omfattande sanering som grekerna själva nu tar på sig. Det är många som vet att bedöma det och kanske har större möjligheter att bedöma det än vad jag har. Det kommer att vara mycket tufft. Det är ett rejält stålbad.

Vi hade för någon helg sedan 700 000 människor som protesterade på Atens gator – i början av saneringsprogrammet. Det är en mycket tuff tid som väntar.

Jag vill återigen understryka att med en underskottsnivå på 12 procent är inte Grekland ensamt. Där är även Irland, Storbritannien, Spanien. Det är en lång rad länder som har likartade saneringsprogram som väntar.

En så kraftig sanering i så pass stora ekonomier runt om i Europa kommer inte bara att påverka dessa länder. Det kommer också att påverka Sverige, ett exportberoende land med öppna gränser, med öppen handel. Vi ser nu i Sverige en återhämtning som huvudsakligen bygger på inhemsk konsumtion och mindre på att exporten växer till. Vi får försöka parera detta inhemskt, här i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 9 och 10 februari.

3 § Ledighet

Talmannen meddelade att *Phia Andersson* (s) ansökt om ledighet under tiden den 16 februari–31 mars.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Petter Löberg* (s) skulle tjänstgöra som ersättare för *Phia Andersson*.

4 § Anmälan om kompletteringsval till konstitutionsutskottet och finansutskottet

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Petter Löberg* som suppleant i konstitutionsutskottet och finansutskottet under *Phia Anderssons* ledighet.

Talmannen förklarade vald *under tiden 16 februari–31 mars* till

suppleant i konstitutionsutskottet

Petter Löberg (s)

Prot. 2009/10:75
16 februari

*Information från
regeringen*

5 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 18 februari kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Näringsminister Maud Olofsson (c), utbildningsminister Jan Björklund (fp), arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m), statsrådet Tobias Billström (m) och statsrådet Birgitta Ohlsson (fp).

6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:220

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:220 Korrekta uppgifter om arbetslösheten av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 5 mars 2010.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 4 februari 2010

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:234

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:234 Åldersdiskriminering gällande ID-handlingar av Hillevi Larsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 5 mars 2010.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 9 februari 2010

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:236

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:236 Ansvaret för sjukförsäkringen
av Matilda Ernkrans (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 mars 2010.

Prot. 2009/10:75

16 februari

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 10 februari 2010
Socialdepartementet
Cristina Husmark Pehrsson (m)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:238

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:238 Trafikförsäkringen och representationen i
Trafikskadenämnden
av Egon Frid (v)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 mars 2010.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 10 februari 2010
Socialdepartementet
Cristina Husmark Pehrsson (m)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2009/10:211 om fiske av strömming i Östersjön

Anf. 46 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Gunnar Sandberg har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att vi också fortsättningsvis ska kunna äta strömming fiskad i Östersjön.

Halterna av dioxiner och PCB:er i viss fisk från Östersjön är höga och överskrider ofta de gränsvärden som gäller inom EU. Det gäller bland annat strömming, särskilt strömming fångad i de nordligaste delarna av vårt land.

Först vill jag betona att för att få bukt med problemet i grunden måste tillförseln av miljöföroreningar till Östersjön begränsas. Sverige har en aktiv roll i det arbetet inom EU och internationellt.

Sverige har tillsammans med Finland ett tidsbegränsat undantag från de regler som gäller inom EU för tillåtna högsta halter av dioxiner och PCB:er i fisk. Undantaget gäller vissa fiskarter som fångas i Östersjöområdet och innebär att sådan fisk får säljas i Sverige men inte på den övriga europeiska marknaden. Undantaget baseras på att Sverige har ett fungerande system för information till konsumenterna om kostrekommendationer så att potentiella hälsorisker i befolkningen undviks. Detta hanteras av Livsmedelsverket genom kostråd. Undantaget gäller till och med den 31 december 2011. Om Sverige inte agerar kommer undantaget att upphöra.

Livsmedelsverket undersöker kontinuerligt hur stort intaget av dioxiner och PCB:er via livsmedel är hos den svenska befolkningen. Utvecklingen följs noggrant, och jämförelser med andra länder i EU tyder på att

Sveriges befolkning har samma eller ett något lägre intag av dioxiner och PCB:er.

För att kunna ta ställning till hur Sverige ska förhålla sig inför att undantaget upphör har regeringen gett Livsmedelsverket och Fiskeriverket i uppdrag att efter samråd med Naturvårdsverket utreda vilka handlingsalternativ som finns och vilka konsekvenserna blir av de olika handlingsalternativen. Myndigheterna ska lämna en delrapport senast den 1 mars 2010 och en slutrapport ett år senare. Därefter ska regeringen ta ställning i frågan.

Jag anser att det är angeläget att värna om strömmingen då det är en traditionell råvara i svensk kost. Vilka konsekvenser ett slopat undantag från gränsvärdena får för fiskerinäringen är naturligtvis också en mycket angelägen fråga för mig. Livsmedel, med de konsumtionsmönster vi har i Sverige, måste givetvis vara säkra, och detta måste noggrant prövas. Alla de här aspekterna behöver tas hänsyn till när vi tar ställning till vilken väg som är lämplig.

Anf. 47 GUNNAR SANDBERG (s):

Herr talman! Jag vill tacka jordbruksministern för svaret. Jag håller med om det ministern svarat, att grundproblemet med dioxiner och PCB:er är miljöföroreningar i Östersjön. Det har man vetat ända sedan dispensen gavs, och då är min undran vilka handlingsplaner Livsmedelsverket och Fiskeriverket har efter att undantaget för surströmmingen löper ut 2012.

Skälet till att surströmmingen nu är hotad är EU:s förbud mot att sälja dioxinhaltig fisk. Miljögifter som dioxin och PCB lagras i fet fisk, exempelvis just surströmming. Om ingenting görs kan vi få ett stopp för försäljning av surströmming från och med 2012. Det vore olyckligt ur många synvinklar.

Surströmmingstraditionen är väldigt gammal. Första gången surströmming dokumenterades var 1544 i en skattelängd från Ångermanland. Man vet att Gustav Vasa utnyttjade strömmingsfiske som ett politiskt maktmedel genom att ge Gävlefiskarna privilegiet på fiske efter Norrlandskusten mot att de betalade skatt till kronan.

Man tror sig veta att man redan på romartiden här i Skandinavien kunde konsten att bevara fisk genom fermentering. Det är några som inte förstår sig på det här med surströmming. Det kan kanske vara lukten. Surströmmingens motståndare brukar framföra att den är rutten. Men förruttnelsen är en spontan process där ett stort antal olika mikroorganismer bryter ned proteiner under bildning av illaluktande ämnen som svavelväte, indol, skatol samt putrescin och kadaverin. Av dessa ämnen är det endast svavelväte som bildas vid jäsning av surströmming. Den höga salthalten hindrar tillväxt av förruttnelsebakterier men tillåter de salttoleranta aromproducerande bakterierna att växa.

Surströmmingen är alltså inte rutten utan en fermenterad produkt framställd genom en noga kontrollerad process.

Strömmingens historia är gammal. Den har en nationell identitet. Att äta surströmming är en matkultur som växer. Surströmmingsätandet är en årlig tradition, och den kulturen kommer att dö ut om man inte kommer fram till en hållbar strategi.

Prot. 2009/10:75
16 februari

*Svar på
interpellationer*

Dioxin är ett gift som vi måste få bort från våra hav, men det är ofarligt i små mängder. Ingen äter vad jag vet surströmming dagligen, utan vi som älskar surströmming äter den några gånger på sommaren. Surströmming säljs också som kosttillskott. Frystorkad surströmming är paketerad i kapslar som ska sväljas hela. De ska hjälpa mot orolig mage, magkatarr och halsbränna. Även om surströmming innehåller dioxin och PCB kan den tydligen vara nyttig och bra mot annat.

Många i vårt land uppfattar ibland EU:s regler som lite larviga. De lägger sig i saker som de kanske inte ska lägga sig i. Det handlar om jordgubbar som inte får kallas för jordgubbar eftersom de inte är tillräckligt stora. Kalles kaviar får inte kallas för kaviar eftersom den inte innehåller tillräckligt med rom. Vi har frågan om Laval, och nu är surströmmingen hotad.

Surströmmingen är en viktig del av vår matkultur. Vi är många som vill äta en tunnbrödsklämma med surströmming, mandelpotatis, smör, rå finhackad gul eller röd lök, gräddfil och tomat.

Det är inte bara matkulturen som är hotad. Med surströmmingen riskerar många jobb i salterier och fiskerinäringen att försvinna i Norrland där vi behöver fler jobb och mer av företagande. Vi kan inte låta en hel bransch dö ut.

I samband med att Sverige fick dispens för fortsatt försäljning av surströmming beslutades att Fiskeriverket skulle se över orsak och verkan för dioxinhalterna samt presentera ett åtgärdspaket. Vi undrar vad som egentligen har hänt. Att arbeta för fortsatt dispens är naturligtvis en väg att gå för att garantera tillgången till surströmming också framöver, men frågan om dioxin och PCB i Östersjön och Bottenhavet består. Självklart måste strömmingen vara så giftfri från möjligt.

Sverige har arbetat aktivt tillsammans med övriga länder för att rena Östersjön. Mycket har också hänt, men av någon anledning verkar halterna av dioxin och PCB inte sjunka. Vad tänker jordbruksministern och övriga regeringen göra för att få ned också halterna av dioxin och PCB i Östersjön?

Anf. 48 RONNY OLANDER (s):

Herr talman! Den här frågan kanske man kan tycka ska hanteras på ett visst sätt. Man ser ofta ett leende på människors läppar när det gäller detta, men man kan också se vad ministern själv har skrivit i svaret och gjort sig känd för, nämligen att prata om matlandet Sverige. Vi har här en mattradition sedan 1544. Vad kan överleva så länge?

Det man ändå hoppas är att EU ska handla just om samarbete mellan länder. Det hörde vi tidigare av statsministerns rapport från Europeiska rådet och ordförandeskapet i EU. Vi pratar om löntagarnas och medborgarnas Europa och freden och de stora frågorna kring klimatet, men hur mycket arbete är nedlagt i Östersjön som skulle kunna förhindra PCB-gifter och dioxiner och så vidare?

Det behövs tålamod från en EU-entusiast som jag själv när man börjar prata om jordgubbar och slanggurkor med över 18 procents böjning. Det är snuset och utstationeringsdirektivet. Det är spritmonopolet, fjälljakten och ripjakten. Man kan göra frågan hur stor som helst egentligen.

Vid något tillfälle tror jag att surströmmingen, om man nu inte lyckas få hem den frågan, kommer att bli en symbolfråga på något sätt, och inte

bara för norra Sverige och de som bor där. Mina vänner och jag ska nu till hösten förhoppningsvis än en gång få lov att prova på surströmmingen och all mystik kring detta.

Det kan bli en symbolfråga. Inte lägger vi oss i Frankrikes champagne, Englands fish and chips, tyskarnas bratwurst, currywurst och sauerkraut och danskarnas fläskstek och rödkål. Nästa gång är det väl skåningarna och deras äggakaka och spettekaka som kanske innehåller något som man inte anser lämpligt.

På något vis måste nog regeringen gå från de stora frågornas scen till det som för de människor som bor i Sverige är olika kännetecken som man har vuxit upp med sedan barnsben och som är spridda över hela Sverige och ta fatt i den frågan, för till sist tror jag att folket tröttnar på att EU sysslar med detta. Det får man oftast höra. Det handlar om just matlandet, turistlandet Sverige.

Jag läste i dagens Aftonbladet att 5 av 16 kycklingar som importeras är smittade med antibiotikaresistenta bakterier. Jag känner faktiskt ett rejält obehag när man ställer det kontra surströmmingen. Vad är det för olika intressen som styr i de så kallade fyra friheterna?

Ministern skriver ett utförligt svar på min skriftliga fråga. Det är jag tacksam för, men han skriver också ”jag anser”. Det skriver ministern, men vad anser regeringen? Det är det man också skulle vilja få klarhet i. Regeringen ska inte ta ställning förrän senare, den 1 mars 2011. Det kan vara den regering som sitter nu eller också är det kanske en annan regering som tar ställning. Oaktat vilket är det här nog inte en så liten fråga som man kan tycka vid första anblicken. Låt alla 27 länder få lov att ha sina nationella rätter med all respekt för varandra. Det är det budskap som jag vill framföra i den här debatten.

Anf. 49 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! Det är inte utan att jag blir lite sugen när jag hör Gunnars beskrivning av hur gott en surströmmingsklämma kan smaka.

När jag i senaste numret av Riksdag & Departement läser att surströmmingen kan få ett EU-förbud känner jag mig lite orolig eftersom jag kommer från surströmmingens Mecka, Norrlandskusten, med Höga kusten, Ulvön och allt vad de innebär för surströmmingstillverkningen.

Att Sverige är långt framme i miljöfrågan vet vi ju. Det ska vi väl vara stolta över i många fall, men det kan faktiskt få konsekvenser. Fisket utefter Norrlandskusten blir drabbat om vi får ett förbud utifrån att dioxinhalten är väldigt hög. Om man inte vidtar åtgärder, som regeringen faktiskt har möjlighet att göra, får ju de 2 000 fiskare som fiskar utefter Norrlandskusten också en besvärlig situation. Då har vi ett antal arbetstillfällen som sätts på spel utifrån att man inte kan utföra det dagliga fiske som man kan bedriva i dag.

Gränsvärdena är väldigt lågt satta i Sverige. Utifrån att man tidigare åt framför allt strömming men fisk över huvud taget i större utsträckning än man gör i dag kanske vi faktiskt kan ha ett lite högre värde utan att det egentligen har någon större betydelse för intaget för varje person. Jag tror att nyttan av att äta fet fisk faktiskt är större för kroppen och för människan än skadan av att få i sig de gifter som finns.

En liten fundering har jag, precis som tidigare talare: Vad gör regeringen för att motverka det eventuella förbud som kan komma? Eller är

Prot. 2009/10:75
16 februari

*Svar på
interpellationer*

det så att regeringen tänker offra fiskarna utefter Norrlandskusten? Man offerar laxen, man offerar löjrommen och inte minst offerar man surströmmingen för att ta några politiska poäng på miljöområdet. Vad tänker regeringen göra för att minska de höga halterna av dioxiner i Östersjön?

Sverige har ju i dag ett undantag. Det undantaget måste man kunna söka igen för att bevilja det här fisket att fortsätta även om dioxinhalten i fisken är hög. Vi som bor utmed Norrlandskusten vill faktiskt också ha möjlighet att äta färsk fisk i fortsättningen. Jag tror som sagt att nyttan är större än skadan av giftintaget genom den höga dioxinhalten.

Det är faktiskt så att det också finns krögare här i Stockholm som, inte har egen tillverkning men som har tagit fram egna burkar för surströmming med sitt restaurangmärke på. Det är faktiskt en väldigt utbredd kulturell mattradition så jag hoppas verkligen att regeringen gör vad den kan för att se till att vi inte får ett EU-förbud i fortsättningen.

Anf. 50 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Låt mig först slå fast att det är min förhoppning att vi också fortsättningsvis ska kunna äta både svensk strömming och svensk surströmming. Det är traditionella svenska maträtter som jag är angelägen om att vi i sann matlandsanda ska slå vakt om. Speciellt vad gäller surströmmingen är det dessutom så att de flesta av oss, som sades av tidigare talare, inte äter den varje dag.

Över till de specifika frågeställningarna. Varför har vi EU-gemensamma gränsvärden för ämnen i våra livsmedel? Det är ju för att vi vill skydda människors hälsa, och vi vill göra detta i alla delar av Europeiska unionen. Det är skälet till att vi har specifika gränsvärden som är EU-gemensamma. Detta motverkar också protektionism.

Sådana saker som inte är till för att skydda människors hälsa försöker vi däremot i gemensam regelförenklingsanda att plocka bort. Numera är det så, kan jag meddela kammaren, att vi har plockat bort reglerna för hur gurkor ska se ut och storleken på en jordgubbe. Att däremot plocka bort gränsvärden för farliga ämnen i våra livsmedel är jag inte beredd att göra. Samtidigt hoppas jag och förutsätter att vi med gemensamma krafter kan minska de här ämnenas påverkan på våra livsmedel, på vår mat.

På sikt är det alltså viktigast att vi motverkar tillförseln av dioxiner till miljön så att vi inte behöver ha de undantag som vi har för närvarande. Vi måste på så sätt få bukt med det problem som vi har.

Vi har kommit väldigt långt i vårt land med att reducera våra utsläpp i det här avseendet. Nu gäller det att vi fortsätter att vara intensiva, både på hemmaplan och, framför allt, genom att driva frågan i Europeiska unionen och i andra internationella fora så att vi minskar de totala utsläppen av dioxiner.

Vad har vi då gjort konkret? Det vi konkret har gjort har lett till att utsläppen från vårt land har klingat av högst betydligt. Utsläppen i luft från Sverige, har det meddelats mig, var under 2008 bara 38 gram. De stora föroreningarna, som vi trots allt har, är diffusa och kommer ofta långväga ifrån. Det är därför som vi måste agera på den internationella arenan. För att bidra till detta har ett forskningsprojekt som är lett av Umeå universitet fått 6 miljoner kronor av Naturvårdsverket för att under två år kunna arbeta med att ta reda på mer om de källor som finns till de utsläpp som vi trots allt har så att vi får bort grundproblematiken.

Men, för att upprepa min inledning, min förhoppning är att vi ska kunna fortsätta att äta både svensk strömming och svensk surströmming. Det är traditionella svenska maträtter och jag är angelägen om att hjälpa till att slå vakt om de här sakerna.

Prot. 2009/10:75
16 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 51 GUNNAR SANDBERG (s):

Herr talman! Jag glömde fråga minister Eskil Erlandsson om han själv äter surströmming. Vi är bara tre här i kammaren i dag som debatterar, men jag vill påstå att det är betydligt fler som tycker om surströmming.

Det skrevs om det här på Facebook. När frågan var uppe i medierna för några veckor sedan kom det faktiskt upp en fråga där om detta var intressant och om det togs upp i riksdagen. Det finns lite grann att läsa om det.

Som jag sade och som ministern också säger har Sverige arbetat aktivt tillsammans med övriga länder för att rena Östersjön. Det är mycket som har hänt. Som jag sade tidigare verkar man inte få ned halterna. Det är väl det man bör jobba med.

Myndigheterna ska lämna en delrapport i mars 2010, vilket framgick av ministrerns svar. Har ministern någon aning om huruvida man har kommit fram till någonting i delrapporten? En slutrapport ska lämnas ett år senare. Finns det någonting som kan nämnas eller som man vet redan i dag? Man har hållit på med detta ett antal år, och man har vetat om att dispensen kommer att gå ut.

Hur ska Sverige förhålla sig när undantaget upphör, om det blir ett förbud mot att sälja surströmming? Om det inte längre går att köpa de fem sex sorter som nu finns tror jag på en mindre revolution i Norrland – kanske även i Skåne, där Ronny Olander bor. Det här var några av mina funderingar.

Anf. 52 RONNY OLANDER (s):

Herr talman! De som inte gillar EU så mycket brukar säga att Sverige är lydigast i EU-klassen, och så fort Bryssel, EU-kommissionen eller andra instanser pekar eller tycker till rättar Sverige in sig i ledet. Jag kan inte svara för det folkliga upproret i Norrland, men jag kan tänka mig att för en mattradition som har funnits i nästan 500 år kan till och med mitt skånska blod rusa till vid tillfälle. Intaget är kanske några gånger per år.

Jag kan i och för sig förstå att jordbruksministern säger att Sverige inte kommer att medverka till att sänka gemensamma gränsvärden. Okej. Kommer regeringen att göra allt vad som står i dess makt för att säkerställa undantag? Är det inte fråga om lång hanteringstid mellan tre myndigheter som ska samverka, byta erfarenheter och så vidare att först lämna en delrapport för att sedan lämna en slutrapport om ett år? Det återstår bara några få månader, och även nästkommande år ska ordförandeskap skiftas. Är det inte möjligt att skynda på genom att regeringen sätter ned foten och talar om hur vi tycker och vad vi ställer upp på? Det är den frågan som hänger i luften.

Jag kan förstå problemet med gränsvärden. Samarbetar vi med Finland, som också står i samma situation? Om det inte går att sänka dioxin- och PCB-halter i Östersjön återstår att ge undantag. Men i dag finns olika

uppfattningar bland myndigheter, till exempel Livsmedelsverket kontra Fiskeriverket.

Kommer regeringen att göra vad som står i dess makt och inte bara uttala vad jordbruksministern anser, vilket i och för sig kan vara ett steg på vägen?

Anf. 53 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! Det känns som att det är lite enkelt att jämföra den här frågan med frågan om gurkor. Tyvärr är det så att om den här tillverkningen upphör, utifrån att man inte söker dispens och kan fortsätta att tillverka surströmming, kommer knappast någon att återuppta surströmmingstillverkning igen. Jag tror inte att man gör det – inte ens med bästa vilja i världen.

Inför debatten tog jag kontakt med Ruben Madsen. Han är ordförande i Surströmmingsakademien. Han bor ute på Ulvön, där han också tillverkar surströmming. Han gav mig ett kompendium som han använde vid ett seminarium i Örnsköldsvik den 21 januari i år. Det handlade om surströmmingens framtid, dioxiner, gränsvärden och så vidare. Jag fick med mig ett antal exemplar, och jag tänkte överlämna ett till jordbruksministern. Det är mycket intressant läsning från bland annat Fiskeriverket och sammanställningar av rapporter från olika myndigheter. Jag har även tagit med mig en burk – inte innehållande surströmming eftersom jag inte får ta med mig en sådan på flyget men en burk med annat innehåll som också smakar rätt bra. Jag hoppas verkligen att vi i fortsättningen inte bara ska äta godis ur surströmmingsburkar utan att vi faktiskt kan äta surströmming ur surströmmingsburkar vid våra tillställningar i både norra och södra Sverige. Jag tänkte överlämna dessa till ministern.
(Applåder)

Anf. 54 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Tack för informationsmaterialet och läckerheterna, Eva Sonidsson!

Herr talman! Låt mig återigen slå fast vad jag har sagt vid två tillfällen tidigare, nämligen att det är min förhoppning att vi också fortsättningsvis ska kunna äta både svensk strömming och svensk surströmming, av det skälet, som har sagts i debatten, att det är en tradition i vårt land. Det tillhör en del av vår kultur, och det är jag, precis som interpellanten och övriga debattörer i dag, angelägen om att slå vakt om.

Men för att få det undantag som vi måste ha, eftersom EU är angeläget om att ha gränsvärden som skyddar vår folkhälsa, måste vi ha ett väl underbyggt material. För närvarande pågår arbetet med att ta fram det väl underbyggda material vi behöver för att kunna bevisa och övertyga inte bara kommissionen utan också övriga medlemsländer om att vi även fortsättningsvis förmodligen behöver ett undantag eftersom det finns vissa farliga ämnen i den feta fisken utefter delar av våra kuster. Önskedrömmen vore att vi inte behövde undantaget, det vill säga att vi får ned andelen farliga ämnen i våra fiskarter som vi äter och vill fortsätta att äta under gränsvärdena. Förmodligen är det inte möjligt eftersom det fortfarande finns för mycket farliga ämnen i dem. Då måste vi ha ett väl underbyggt material.

Just nu pågår det ett insamlingsarbete, och det måste pågå under en tid eftersom det är fråga om mycket små halter. Det har sagts mig att värdena också skiftar över året, vilket gör att insamlingen måste ske under långa tidsperioder. Man håller också på att titta på konsumtionsmönster för att kunna ge rekommendationer och kostråd till konsumenterna om halterna är över de gränsvärden som finns för att skydda folkhälsan.

Vi måste veta. Jag vill vara säker på att vi har ett fullödigt material som gör att vi kan övertyga kommissionen och övriga medlemsländer om det vi vill uppnå, nämligen ett fortsatt undantag. Det finns inget värre än att komma till EU och säga att vi vill ha något men att vi inte har något material som visar fakta om frågeställningen.

Så till frågan om jag äter surströmming. Jag avstår från att svara på frågan genom att säga att jag har känt doften – och det räckte!

Anf. 55 GUNNAR SANDBERG (s):

Herr talman! Min analys av ministrarnas senaste svar är att regeringen kommer att göra allt som står i dess makt för att få ett fortsatt undantag för surströmmingen så att vi kan fortsätta att äta den i minst 500 år.

Jag vill tacka interpellanterna för att ni deltog i debatten för att rädda och kämpa för surströmmingen. Jag får bjuda in ministern till en surströmmingskväll framöver!

Anf. 56 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Tack för frågan! Den kan synas banal, men den är viktig. Den är viktig ur kulturell och traditionell synpunkt samt arbetsmarknadssynpunkt. Jag upprepar ytterligare en gång att det för mig är viktigt att försöka arbeta för att få fram ett material som gör att vi kan behålla den tradition det är att äta svensk strömming och svensk surströmming.

Jag är angelägen om att vi får ett så fullödigt material att vi kan övertyga kommissionen och övriga medlemsländer om att vi behöver och ska ha ett fortsatt undantag. Men jag är också angelägen om att fortsätta att arbeta med att reducera halterna av farliga ämnen i våra vatten så att vi om ett antal år inte längre ska behöva söka de undantag som vi har för närvarande.

Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2009/10:231 om studenternas anställningsbarhet

Anf. 57 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Mikael Damberg har frågat mig vad jag gör för att öka studenternas anställningsbarhet samt vilka åtgärder jag och regeringen är beredda att vidta för att öka studenternas möjlighet till praktik i arbetslivet.

Jag vill inledningsvis betona att de frågor som Mikael Damberg tar upp är viktiga och att regeringen noggrant följer hur studenternas etable-

ring på arbetsmarknaden utvecklas. Uppföljningar visar att man med en högskoleutbildning har en stark ställning på arbetsmarknaden. Arbetslösheten för personer med högskoleutbildning är, oberoende av konjunkturläge, generellt lägre än för personer utan högskoleutbildning. Den starkare ställningen på arbetsmarknaden för högskoleutbildade visar sig också genom en större rörlighet. Samtidigt som högskoleutbildade oftare avslutar en anställning får de också snabbare en ny anställning jämfört med personer utan högskoleutbildning.

Regeringen har i flera olika sammanhang betonat att universitet och högskolor har ett ansvar för att arbeta med kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknad och att varje lärosäte har att ta hänsyn till arbetsmarknadens behov vid planeringen av utbildningen.

Riksrevisionens granskningsrapport *Studenternas anställningsbarhet* är en intressant och ambitiös genomgång av olika insatser för att främja studenternas anställningsbarhet. Riksrevisionen lämnar flera rekommendationer till universitet och högskolor, Högskoleverket och regeringen. Frågan övervägs för närvarande inom Regeringskansliet, bland annat i samband med arbetet med att ta fram åtgärder för att främja kvaliteten i den högre utbildningen. Jag räknar med att regeringen senare i vår kommer att redovisa förslag till riksdagen.

Samtidigt vill jag peka på att utvecklingen går åt rätt håll. I sin uppföljning av universitets och högskolors arbete med samverkan med det omgivande samhället konstaterade Högskoleverket att just studenternas omvärldskontakter i utbildningen hade utvecklats under de senaste åren. Det handlar bland annat om inslag av praktik och examensjobb i utbildningen, men inkluderar också gästföreläsare från arbetslivet, studiebesök och arbetsmarknadsdagar. Högskoleverket konstaterade också att även om den här utvecklingen är tydligast inom de yrkesinriktade programmen sker detta även inom andra utbildningar i allt högre grad.

Regeringen har tidigare pekat på att studie- och yrkesvägledningen bör stärkas, och allt fler lärosäten erbjuder i dag olika slags karriärvägledning. Det sker både genom tillgång till studie- och yrkesvägledning och genom kurser och seminarier med syfte att ge studenterna specifika kunskaper och färdigheter för att underlätta deras etablering på arbetsmarknaden.

Sammanfattningsvis har regeringen varit tydlig i att en koppling mellan utbildning och arbetsmarknad är en både nödvändig och viktig del av högskoleutbildningen. Men jag vill samtidigt betona att det först och främst är en uppgift för universitet och högskolor att utforma utbildningarnas innehåll så att studenterna uppnår de examensmål som regeringen har satt för olika utbildningar. Det måste även fortsättningsvis vara upp till respektive lärosäte att besluta om och i vilken omfattning till exempel praktik bör ingå i en utbildning eller vilka omvärldskontakter som är nödvändiga för att erbjuda studenterna en utbildning av hög kvalitet.

Anf. 58 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret på min interpellation!

Jag ställde interpellationen till statsrådet av två orsaker. Den första var Riksrevisionens granskning och rapport. Den andra orsaken var att jag under den förra 90-talskrisen, när vi hade problem på arbetsmarknaden, mötte ganska många studenter som var i utbildning eller som just

hade avslutat sina studier och kände en väldig oro. De kände att de hade gjort en investering, inte bara ekonomiskt utan också tidsmässigt, ofta i fyra och ibland fem år på universitets- och högskoleutbildningar, och de kände sig lite svikna när de mötte en arbetsmarknad som hade gått i baklås.

Vi är lite inne i samma läge nu, där arbetsmarknaden inte alls är lika god som den var för några år sedan. Vi vet att högskoleutbildade har lättare att få jobb, befinner sig i arbetslöshet kortare tid, får högre lön, lever längre, är mindre sjuka och på något sätt får ett rikare liv och får möjlighet att påverka sitt liv mer än de som inte har gått en högre utbildning. Men det hjälper inte de högskoleutbildade som möter en arbetsmarknad där de själva inte får chansen.

Jag möter också ganska många studenter i dag som tycker att inslagen av arbetslivskopplad verksamhet i utbildningen är för få inom vissa sektorer. Det gäller inte alla, för en del utbildningar har en tradition av att jobba mycket med det. Studenter som jag träffar efterfrågar mer *case studies*, mer av praktik men också mer av exjobb som är kopplade till den relevanta utbildningens verksamhetsområde. Det är bakgrunden.

Det är också bakgrunden till att vi socialdemokrater i vårt budgetalternativ har lagt fram en satsning på detta de kommande åren. Vi tror att det är väldigt viktigt både för kvaliteten och inte minst för att se till att unga människor som har valt att studera inte riskerar att fastna i arbetslöshet eller inte får chansen på en arbetsmarknad som inte fungerar.

Den andra frågan var rapporten från Riksrevisionen, som har kommit med sin granskning av regeringens och högskolornas insatser för att öka studenternas anställningsbarhet. De lämnar en del rekommendationer till regeringen, bland annat att regeringen bör förtydliga lärosätenas ansvar för yrkes- och karriärvägledning och att samverkansuppgiften bör följas upp bättre.

Jag noterar också att Riksrevisionen skriver att tre av fyra lärosäten har en strategi för detta men att det inte följs upp. Man konstaterar också att för många utbildningsprogram har arbetslivsanknytning inte säkerställts. Det saknas rutiner för att på ett systematiskt sätt förbereda studenterna för det arbetsliv som väntar efter utbildningen. Det är lite anmärkningsvärt, med tanke på att Bolognaprocessen inte minst pekar ut att det här ska vara ett mål och någonting för högskolorna att arbeta med.

Jag noterar ändå med viss tillförsikt att högskoleministern i sitt svar skriver att detta är någonting man nu tittar på och jobbar med. Jag tolkar det som positivt att regeringen kommer att återkomma. Det var ungefär på samma sätt när vi hade föreslagit en utbyggnad av högskolan med 10 000 platser och det sedan med en viss fördröjning kom en utbyggnad av högskolan. När vi i oppositionen nu pekar på att det behövs lite mer arbetslivsanknytning och studie- och karriärrådgivning på högskolorna kan man tänka sig att regeringen lyssnar på både Riksrevisionen och oppositionen och kommer med förslag med denna inriktning senare.

Jag förstår inte riktigt varför man behöver skriva det som står i meningen som börjar ”men jag vill samtidigt betona” i slutet av svaret. Jag blir lite fundersam: Avser regeringen att ta ansvar? I det sista stycket står det att det huvudsakligen är högskolornas ansvar att formulera hur det ska göras. Det är självklart, tycker jag.

Prot. 2009/10:75

16 februari

Svar på
interpellationer

Frågan är: Är regeringen beredd att sätta upp mål, avsätta pengar och följa upp att verksamheten bedrivs på ett bättre sätt?

Anf. 59 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Först vill jag tacka interpellanten men framför allt statsrådet Tobias Krantz för ett uttömmande svar.

Jag kan inledningsvis konstatera att interpellanten och statsrådet verkar vara överens om vikten av den förändring som gjordes som ett tillägg i högskolelagen och trädde i kraft den 1 januari 1997, nämligen den tredje uppgiften, som sedermera kom att kallas samverkansuppgiften. Syftet var då att sprida information om forskning, samverka med det omgivande samhället för att utveckla högskolans utbildning och forskning och bättre tillse att högskolan därigenom kan vara till nytta för allmänheten. Det var nog så viktiga uppdrag, som regeringen har följt upp.

Vi kan konstatera att det efter att lagen trädde i kraft 1997 har kommit en rapport från Högskoleverket 2004 som sedan följdes upp 2008, och nu kom Riksrevisionens granskning. Det är historiken.

Det är intressant, herr talman. Det innebär att det under den socialdemokratiska regeringens tid, då man rimligen lade fram detta förslag 1996, fram till 2004 mig veterligt inte har skett någon strukturerad uppföljning av den typ som interpellanten nu önskar att regeringen ska göra.

När jag däremot läser i Riksrevisionens rapport vill jag delvis modifiera det som sägs av interpellanten.

Man konstaterar där på s. 69–76 i sin framlagda rapport: ”Regeringen har ställt krav på samtliga lärosäten att ta fram forsknings- och utbildningsstrategier för perioden 2009–2010. Lärosätena ska bland annat redovisa sin samverkan med arbetslivet och hur hänsyn tas till arbetsmarknadens efterfrågan på olika utbildningar”.

Kan det sägas tydligare? Man kan ställa sig frågan: Vad är det interpellanten inte är nöjd med? Detta givet det faktum som jag tidigare konstaterade att den tidigare socialdemokratiska regeringen inte rimligen hade den här typen av aktiv uppföljning som nu alliansregeringen visar upp.

Det finns en något större fråga knuten till interpellationen. Jag vill framför allt rikta frågan till interpellanten, men statsrådet får också gärna gå in i debatten. Det gäller hur vi ser på framtiden för lärosäten visavi dess elevers möjligheter att komma samhället till nytta och ha glädje av en arbetsmarknad.

Det är för oss som arbetar med utbildningspolitik väl känt att det föreligger en utredning som kallas för Autonomiutredningen presenterad för regeringen förra året. Där föreslår man ett rätt så radikalt men samtidigt rätt typiskt borgerligt inslag att öka lärosätenas självstyre i förhållande till staten.

Herr talman! Ambitionen i denna typ av utredning, som förhoppningsvis alliansregeringen kommer att framlägga en proposition på grundval av, är att få en större självständighet i hur de olika lärosätena de facto utformar sin utbildningsstrategi. Staten ska sedan förstås kontrollera att innehållet är kvalitetsmässigt och att examen fyller de kvalitetskrav man kan ställa.

Jag förutsätter att man på traditionellt sätt vädjar till en marknad som fungerar. En sådan förändring av högskolelagen borde innebära att en

utbildning som inte ger studenterna en bra chans att få förankring i arbetslivet lär kunna få särskilt många sökande.

Med den här stora möjliga reformen – som sannolikt bara alliansen och en borgerlig regering kan genomföra, eftersom den i grunden strider mot Socialdemokraternas önskemål om att detaljstyra så mycket som möjligt av samhällets verksamhet – bör man kunna få en egen reglering av de utbildningar som blir till värde för studenterna och där arbetsmarknaden och samhället drar störst nytta av utbildningen.

Anf. 60 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Jag tror att vi alla som deltar i debatten delar den strävan som finns runt om i samhället att studenter ska få en utbildning som gör att de blir anställningsbara. Det är en central del av utbildningen. Det är särskilt viktigt att nu fundera över den typen av frågor när vi förhoppningsvis är på väg upp ur en djup ekonomisk kris och på väg in i ett bättre ekonomiskt skede. Det är extra centralt just i sådana lägen. Jag tror att vi helt delar problembilden och vart vi vill nå.

Låt mig få säga några saker om detta. För det första har Högskoleverket i dag mycket tydliga uppdrag att jobba med och se till att anställningsbarheten är viktig i universitets och högskolors arbete. Högskoleverket ska till exempel tillsammans med lärosätena följa upp hur examinerades etablering på arbetsmarknaden ser ut.

Högskoleverket har också i uppdrag att hjälpa universitet och högskolor att planera sitt utbud i förhållande till den efterfrågan som finns från arbetsmarknaden. Det finns uppdrag som regeringen har gett Högskoleverket som Högskoleverket ska göra. Det finns ett regelverk på plats som tydligt understryker detta. Frågan om anställningsbarheten är dessutom en viktig komponent i många av de examensmål som finns på universitet och högskolor. Det finns redan i dag ett regelverk som tydligt talar om detta.

Vi ska för det andra också komma ihåg, och jag tror också att Mikael Damberg åtminstone delvis var inne på det, att det ser lite olika ut för olika utbildningar och också mellan olika lärosäten. Jag vill gärna framhålla att det finns lärosäten som är mycket duktiga på detta. Det gäller till exempel högskolorna i Borås och Kristianstad och Högskolan Väst som har flera spännande och intressanta program. Det finns också andra högskolor som är mindre duktiga och som behöver lära sig och utvecklas på olika sätt. Det är viktigt att den kunskapen sprids i högskolevärlden.

Det tredje handlar om Riksrevisionens rapport och hur vi tar hand om den i regeringen. Jag tycker att rapporten är mycket bra. Det är bra att Riksrevisionen gör en genomgång och följer upp detta. Flera av de frågorna återkommer vi till i samband med att vi lägger fram kvalitetspositionen i vår. Det är en viktig del av vårt kvalitetsarbete att universitet och högskolor jobbar hårt med att studenter ska vara anställningsbara. Det är en central kvalitetsaspekt.

Det fjärde är att jag vill varna för en övertro på att ytterligare mycket små påslag som Socialdemokraterna föreslår i sin budget skulle kunna lösa problemen. Jag tror att universitet och högskolor nästan aldrig haft så mycket pengar som de har i dag både genom ökade forskningsanslag och genom att vi har byggt ut högskolan. Det finns mycket pengar inne i systemet.

Prot. 2009/10:75

16 februari

Svar på
interpellationer

Min uppfattning är att alldeles oavsett hur mycket pengar som universitet och högskolor har ska de jobba med studenters anställningsbarhet. Det måste vara en central komponent. Det får inte vara så att det villkoras med att staten skjuter till ett visst antal miljoner eller miljarder till systemet. Det ska alltid vara en central del av högskoleutbildningen oavsett om vi har förmåga att tillskjuta extra pengar eller inte. Det får inte vara beroende av att man gör extra tillskott. Det finns i dag ett regelverk, och det ska följas. Universitet och högskolor måste bli bättre på det i dag utan att det tillskjuts extra pengar.

Däremot är det inte sagt att vi inte kan överväga förändringar också när det gäller ekonomin. Men grundinställningen måste vara att universitet och högskolor måste sköta detta med arbetslivsanknytning, praktik och studenters anställningsbarhet alldeles oavsett hur mycket pengar som finns. Det måste vara en central del av utbildningen.

Det sista som jag vill säga gäller det som Finn Bengtsson tar upp om autonomipropositionen. Det berör delvis ämnet. Vår ambition från regeringens sida är att vi ska stärka universitets och högskolors självständighet. Självständigheten kan också vara en viktig motor i att öka studenters anställningsbarhet. Vi behöver skapa utrymme för mer flexibla lösningar lokalt och regionalt. Det kan inte vara så att man sitter i Stockholm och talar om exakt hur man ska styra anställningsbarheten för landets universitet och högskolor.

Anf. 61 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Jag börjar med att kommentera det Finn Bengtsson sade. Det blev lite rallarsving mitt upp i alltihop. Det har väl aldrig förekommit en forskningsproposition som så detaljstyrt forskningens medel och budgetår som den här regeringen har lyckats med. Det har vi talat om tidigare, och det kan vi tala om igen. Vi har inget intresse av att detaljstyra akademierna men däremot av att se till att de gör vad de ska.

Det är inte riksrevisionsrapporten som föranledde oss att redan i tidigare budgetar presentera förslag för att både öka studie- och karriärrådgivning och framför allt fokusera på praktik- och traineefrågorna. Vi lärde under den förra krisen på arbetsmarknaden att inte glömma bort de högskolestuderande på arbetsmarknaden och inte rikta alla insatser bara till Arbetsförmedlingen och komvux.

Det är viktiga grupper det rör sig om där, eftersom de har lägst utbildning och behöver komma ut på arbetsmarknaden. Men i ett läge där arbetsmarknaden inte går fullt ut är det smart att rikta insatser också till de högskolestuderande så att de lättare tar steget in på arbetsmarknaden. Jag tycker att vi borde ha kunnat lära oss av det. Därför har vi också i vår budget föreslagit ett antal insatser för att kunna göra det möjligt.

Jag delar annars uppfattningen att detta är frågor som vi borde kunna vara överens om att jobba med. Allt detta är inte nya budgetpengar. Jag vill säga det. När det gäller det som har med utbildningen att göra är det helt glasklart hur Bolognaprocessen ser ut, vad som ska gälla där och vilka krav som finns från samhällets sida för utbildningar som bedrivs på universitet och högskolor.

Vi tror att en bättre arbetslivsanknytning ger en verklighetsförankring i utbildningen. Det innebär också att fler studenter får kunskap om vad de utbildar sig till. Arbetslivsanknytning ger också förståelse, sammanhang

och studiemotivation. Det är goda argument för varför utbildningen ska detta.

Vi har i vår budget föreslagit 100 miljoner kronor per år under 2010–2012 för karriärplanering. Är det en kärnuppgift för svenska universitet och högskolor? Jag tycker att det är smart av universitet och högskolor att göra det.

Med samma logik man kan börja fundera på: Börjar vi inte närma oss en arbetsuppgift som kanske inte helt säkert ingår fullt ut i de grundutbildningsanslag som vi ger till universitet och högskolor?

För att pusha fram en utveckling och garantera alla studenter en möjlig karriärrådgivning på universitet och högskolor kan det vara smart att staten går in och stimulerar. Man pekar och visar: Det här är viktigt och någonting som man ska syssla med och inte frivillig verksamhet.

Det är samma sak med de budgetmedel vi avsätter för jobb- och praktiksatsningar i det här konjunkturläget. Det gäller också de traineeplatser på statliga myndigheter och annat som vi tittar på för att underlätta generationsväxlingen. Det handlar också om riktade insatser för att göra vägen över till arbetslivet bättre.

Här tror vi att regeringen kan göra mer. Den borde ha gjort mer redan tidigare. Jag välkomnar om regeringen kanske senare i vår kommer med nya förslag och lyssnar på oss och andra som har idéer på detta område.

I sammanhanget kan jag säga att jag var lite överraskad över att arbetslivskopplingen inte kom in tydligare när man fördelade de 10 000 nya platserna. Vi hade förslag om att man skulle titta på detta när man gjorde en utökning av antalet platser på universitet och högskolor, något vi krävt länge.

Regeringen kommer med detta lite sent nu, men det kan vi bråka om vid något annat tillfälle. Frågan är dock varför man inte har tittat på vilka utbildningar det råder brist på i förhållande till arbetsmarknaden och var det finns ett söktryck. Kan regeringen i lite modernare form gå in och styra till dessa utbildningar och beställa sådana utbildningar i detta konjunkturläge?

Regeringen borde ha provat lite nya modeller för att göra en tydligare koppling till arbetslivsanknytning i stället för att bara smeta ut det. Det går att göra mer.

Jag ser fram emot att regeringen tar fasta på Riksrevisionens rapport och kommer tillbaka till riksdagen med förslag för att öka studenternas anställningsbarhet och göra situationen bättre.

Anf. 62 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Låt oss först slå fast att vi som deltar i debatten är överens med interpellanten om målet för ansträngningarna. Däremot är vi inte riktigt överens när det gäller medlen för att nå dit.

Jag är enig med statsrådet om att det finns mycket pengar i systemet tack vare de satsningar som har gjorts av alliansregeringen och att det knappast är en på-marginalen-satsning på en riktad karriärsutveckling som skulle lösa problemet.

Jag är också glad över att vi kan slå fast att vi är överens om att inte vilja detaljstyra lärosätena. Jag återkommer till det som jag lyfte fram i mitt förra inlägg, nämligen alliansregeringens önskemål om att kanske se till att lärosätena har en friare ställning för att på så sätt styra från botten

Prot. 2009/10:75

16 februari

Svar på
interpellationer

och inte från toppen vad som kan vara anpassningsbart till arbetsmarknaden.

För mig, herr talman, är det orimligt att ett lärosäte med fullt ansvar för att överleva satsar på utbildningar som inte ger avsättning på åtminstone rimligt lång sikt på en arbetsmarknad. Det kommer inte att bli ett söktryck till sådana utbildningar. Det kommer kanske att finnas en och annan som vill studera för studerandets skull, men det är knappast troligt att det blir en framgångsfaktor.

Statsrådet har redan svarat på frågan om det finns en ambition att i kvalitetsarbetet på departementet få fram synpunkter på hur lärosätenas självständighet kan öka för att minska detaljstyrningen uppifrån – inte minst inriktat på huvudtemat för den här interpellationen, nämligen anställningsbarhet och samarbete med samhället i övrigt.

Hur ställer sig interpellanten till tanken att man i stället för att toppstyra från regeringshåll och analysera vilka utbildningar som ska finnas överlåter till lärosätena att ansvara för att detta kommer till stånd? Det är ambitionen i den sista delen av statsrådets svar. Det borde inte utsättas för kritik om inte interpellanten kan svara på om man vill detaljstyra mindre på lärosätetsnivå eller mer.

Anf. 63 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Jag uppskattar att Mikael Damberg visar omsorg om de högskoleutbildades chanser på svensk arbetsmarknad. Det är en välkommen positionsförflyttning hos Socialdemokraterna. Tidigare har det varit för mycket fokus på att enbart ha karriärhjälp och stöd till andra grupper på arbetsmarknaden. Det är bra att vi är överens om att högskolestuderande också måste ha tydliga möjligheter att ta sig ut på arbetsmarknaden och att det är en viktig uppgift.

Det finns ett tydligt regelverk och ett antal uppdrag från regeringen. Vi följer upp detta noggrant. Ett av uppdragen handlar om att kolla hur de utexaminerade etablerar sig på arbetsmarknaden. Där har Högskoleverket inte gjort tillräckligt. Det har kommit en del kritik från olika lärosäten när det gäller detta. De uppdrag som har getts ska naturligtvis genomföras och följas upp. Det kan bli aktuellt med ytterligare skärpningar i regelverket om så skulle behövas.

Det finns ett regelverk, examensmål, examensbeskrivningar och annat. Anställningsbarheten är en viktig faktor och ska så vara. Jag utgår från att det regelverk vi har följs.

På många håll har man, som jag sade tidigare, mycket bra arbetslivskoppling och jobbar mycket med anställningsbarhet och praktik. Det finns goda exempel att titta på. Det finns också lärosäten som behöver bli bättre.

Mikael Damberg tog upp frågan om antalet platser i den svenska högskolan. Det är riktigt att vi ökar antalet platser. Det måste vi göra med tanke på arbetsmarknadssituationen men också för att vi har stora årskullar som kommer ut i högskoleaktiv ålder 2010 och 2011. Skälet till att vi har landat på 10 000 platser är lärosätenas egna bedömningar av vad man klarar att ta in med bibehållen kvalitet. Jag noterar att Socialdemokraterna föreslår fler platser än vad lärosätena själva bedömer att de klarar att ta in med bibehållen kvalitet.

Högskolan får inte reduceras till enbart en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Den måste ytterst fokusera på kunskap och bedriva utbildningar med kvalitet. Jag tror att det går en skiljelinje mellan alliansregeringen och Socialdemokraterna här. Mikael Damberg får gärna korrigera mig.

Det finns mycket vi kan göra från riksdag och regering när det gäller att understryka vikten av anställningsbarhet och arbetslivsanknytning. Jag talar gärna om detta på olika sätt. Det är möjligt att det krävs ytterligare skärpningar av regelverket framöver, men det stora ansvaret måste ligga ute i verkligheten hos lärosätena som har den naturliga kopplingen till den lokala och regionala arbetsmarknaden där många av studenterna så småningom hamnar. Det går inte att från centralt håll detaljstyra exakt hur det ska gå till överallt.

Lärosätena måste ta ansvar. Det finns mycket pengar ute på universitet och högskolor. Det har aldrig funnits så mycket som nu, så det finns resurser att klara av detta. Anställningsbarhet och arbetslivsanknytning är för viktigt för att enbart reduceras till en fråga om att få mer pengar från staten för att göra något man redan ska ha gjort enligt gällande regelverk.

Med all respekt för de satsningar som Socialdemokraterna gör i sina skuggbudgetar – och vi vet inte om de ligger fast när det ska kompromissas inom den rödgröna gruppen och prioriteras inom andra viktiga områden – så ska detta göras alldeles oavsett hur mycket pengar som finns ute på universitet och högskolor.

Anf. 64 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Till Finn Bengtsson vill jag säga när det gäller Autonomiutredningen att universitet och högskolor själva planerar sina utbildningsutbud i dag. Jag vet inte om du vill ha en förändring i den ordningen; jag förstod inte det. Det finns ett takbelopp, och jag har inte förstått att Moderaterna eller Folkpartiet vill avskaffa det.

Vad beträffar Autonomiutredningen har vi sagt att vi är beredda att diskutera med regeringen. Förra högskoleministern lovade att bjuda in mig till samtal för att vi skulle ha ett brett samförstånd i en sådan viktig fråga för högskolesektorn. Jag väntar fortfarande på ett sådant samtal. Jag tror att sådana frågor vore bra att lösa i samförstånd över politikens blockgränser. Jag vore tacksam om ett sådant samtal kom till stånd. Kan Finn Bengtsson medverka till att sådana överläggningar sker vore det positivt för svensk politik.

Vad gäller ministrarnas svar om omsvängning finns det väl ingen större omsvängning än regeringens 10 000 nya platser. Krisen på arbetsmarknaden kom inte den här månaden utan har funnits i mer än ett år. I 20 års tid har vi vetat att det kommer stora ungdomskullar nu. Det är inte hokus pokus. Vi visste att det var många gymnasieelever som skulle söka till högskolan nu.

För långt över ett år sedan sade vi: Preparera högskolan för den ungdomskull som kommer! Men ni sade: Nej, vi ska inte bygga ut; vi ska vänta.

Prot. 2009/10:75

16 februari

*Svar på
interpellationer*

Det betyder att nu när vi har en svår situation på arbetsmarknaden säger ni: Nästa år kommer platserna.

Hade det inte varit bättre om platserna kommit nu?

Jag tycker att det är felprioriterat.

Vi väljer att bygga ut med 12 000 platser i stället för 10 000. Vi satsar också 400 miljoner kronor i nya kvalitetspengar. Det här är er andra eller tredje budget i rad utan kvalitetspengar till högskolesektorn. Vi tar ansvar och väljer att investera i utbildning för människor. Vi tror nämligen att det bästa sättet att ta Sverige ur krisen är att satsa på den ungdomsgeneration som växer upp. Ni väljer skattesänkningar med lånade pengar. Det är fel tänkt.

Anf. 65 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Antalet platser i högskolan måste självklart kunna variera beroende på efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Det är därför som fler platser i högskolan tillförs nu när det behövs fler platser i högskolan.

Däremot finns det ingen poäng i att som Socialdemokraterna alltid tillföra fler platser oavsett hur studenternas efterfrågan eller arbetsmarknadens behov ser ut. Den politiken för inte vi.

Vi har tidigare sett resultatet av den politiken då man har byggt ut högskolan så kraftigt att man inte har klarat kvaliteten. I den svenska högskolan ser vi nu att studenter inom till exempel humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnen bara får fyra timmars undervisningstid i veckan. Det är resultatet av den socialdemokratiska politiken.

Vi måste anpassa antalet platser i den svenska högskolan efter arbetsmarknadens behov och studenternas efterfrågan. Det är just det vi gör. Vi sätter in åtgärder när de behövs, varken tidigare eller senare.

Svenska universitet och högskolor har mer pengar än någonsin tidigare. Vi har genomfört en stor forskningssatsning med 5 miljarder kronor som i högsta grad stärker kvaliteten i den svenska högskolan.

En viktig faktor när det gäller hög kvalitet i den svenska högskolan är att man har kvalificerade lärare. Forskare är också lärare. Att vi får bättre forskning och forskare i Sverige påverkar naturligtvis också högskoleutbildningen positivt för de studenter som deltar i den.

Vi har tillfört ett antal hundra miljoner i grundutbildningsanslaget för att se till att det blir fler lärarledda timmar i den svenska högskolan. Vi tänker lägga en kvalitetsproposition under våren där vi ytterligare försöker stärka drivkraften att höja kvaliteten i den svenska högskolan.

Alliansregeringen satsar mycket på kvalitet. Däremot uppfattar jag att det är skillnad mellan regeringen och oppositionen när det gäller synen på kvalitet och kvantitet.

Socialdemokraterna står för kvalitetslinjen i högskolan som utbildningsfabrik. Det gör inte vi.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 66 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Mikael Damberg har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av att andelen ungdomar som väljer att studera vidare på universitet och högskolor varierar kraftigt mellan olika kommuner samt vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att öka andelen ungdomar som studerar vidare och minska den sociala snedrekryteringen till högre studier.

Till att börja med vill jag betona att arbetet med breddad rekrytering till högskolan är prioriterat och viktigt. Den högre utbildningen ska vara öppen för alla som har intresse och förutsättningar för sådan utbildning. Detta gäller oavsett bostadsort och bakgrund. I det perspektivet kan jag hålla med Mikael Damberg om att det naturligtvis är problematiskt att övergången till högskolan skiljer sig kraftigt åt mellan kommuner.

Utbyggnaden av den högre utbildningen runt om i landet har varit viktig för att öka tillgängligheten till högre utbildning och sänka trösklarna för att påbörja högskolestudier. Däremot håller jag inte med Mikael Damberg om vilka verktyg som ska användas för att möjliggöra att alla som har intresse och förutsättningar också ska kunna studera på högskolan. Den förra regeringen använde kvantitativa mått som pekpinnar. Resultatet blev ett stort antal outnyttjade platser inom högskolan. Jag är inte beredd att gå den vägen. I stället är den här regeringens utgångspunkt att universitet och högskolor själva kan och ska ta ett ökat ansvar för att säkerställa breddad rekrytering. Jag är övertygad om att våra lärosäten är fullt kompetenta att bedöma vilka åtgärder som behöver vidtas. Inte minst för att nå ungdomar i de kommuner där övergången till högskolan är låg. Regeringen följer noga hur universitetens och högskolornas arbete fortskrider.

Som en grund för lärosätenas arbete har regeringen också vidtagit åtgärder som är en del i arbetet med att bredda rekryteringen. Bland annat har universitet och högskolor fått i uppdrag att förbättra informationen och vägledningen om utbildningsvägar vid respektive lärosäte. En effektiv studie- och yrkesvägledning såväl inför som under studierna är inte minst viktig när det gäller studenter med icke-akademisk bakgrund. Regeringen genomför också en studiemedelsreform med höjda studiemedel och höjt fribelopp. Ett bra studiemedelssystem är viktigt för att motverka social snedrekrytering.

När efterfrågan på högre utbildning nu ökar har regeringen också kraftigt ökat antalet platser. Utgångspunkten är då efterfrågan på utbildning. Antalet platser har för 2010 och 2011 ökat med ca 10 000.

Jag vill understryka att arbetet med att bredda rekryteringen kräver ett helhetsgrepp där alla utbildningsnivåer innefattas. Universitet och högskolor kan inte ta hela ansvaret för att korrigera förhållanden som grundläggs i lägre åldrar. En grundförutsättning är högre kvalitet och bättre studie- och yrkesvägledning i grund- och gymnasieskolan. Regeringens bedömning är att den gymnasiereform som regeringen har sjösatt och som innebär en väsentlig kvalitetshöjning av utbildningen har goda förutsättningar att inverka positivt på arbetet med breddad rekrytering till högskolan.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 67 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret på min interpellation!

Den färskta sammanställningen från Högskoleverket visar att det är stor variation mellan olika kommuner och län när det gäller hur många ungdomar som börjar studera vid universitet och högskolor.

I min valkrets, Stockholms län, varierar det kraftigt. I Norrtälje kanske det är 25 procent, och i Danderyd kanske det är 70 procent. Det är enorma variationer i övergångsfrekvens från gymnasieskola till högre utbildning.

Man kan naturligtvis fråga sig om det är ett problem eller om det är ett slags så-är-det.

Jag tror att det är ett problem. Jag tror, av svaret, att statsrådet också tycker det. Eftersom jag inte tror att det är genetiskt betingat vilka som väljer att studera vidare vid universitet och högskolor tror jag att det finns andra hinder för barn och unga att välja att gå vidare.

Det finns en risk att statistiken är en spegel av att vi slösar med tålang, att vi slösar med en begåvningsreserv i Sverige.

Det finns ett antal människor i olika kommuner som inte riktigt får den stimulans, det stöd eller kanske den uppbackning eller förebild som krävs för att man ska gå vidare till högre studier och kanske forska senare i livet.

Jag tror att det är viktigt att se frågan på det sättet.

Vad är det som har gjort Sverige starkt på andra områden? Jag brukar se på idrotten. Vad var det som gjorde att Sverige blev så oerhört framstående i tennis? En anledning var naturligtvis att Björn Borg och flera efter honom var stora förebilder. Vi satsade på tennis runt om i Sverige. Det fanns banor och hallar överallt. Man startade tennisklubbar där avgifterna inte var särskilt höga och där vanliga människor kunde spela tennis.

Det blev en folksport till skillnad från i andra länder där tennis var en rikemanssport, det fanns få banor och man måste ha mycket pengar för att kunna spela tennis.

Det förändrade bilden. Sverige blev världsledande i tennis. Tack vare att vi lyckades få en bredd lyckades vi vaska fram spetsen.

På samma sätt måste vi se på utbildningssystemet. Vi måste ge alla begåvningar runt om i Sverige chansen. Här har vi ett problem i dag, enligt den undersökning som finns.

Jag frågade om ministern avser att vidta några åtgärder. Jag får inte riktigt något svar på frågan vad regeringen tänker göra.

Jag tvingas konstatera att regeringen under den första tiden vid makten har gjort ganska mycket som jag tror försvårar och förhindrar en ökad övergång och framför allt en minskad social snedrekrytering.

Jag kan ge några exempel. De kraftiga besparingarna på komvux tror jag slår stenhårt mot de människor som i dag kanske hade velat gå in i en högre utbildning men inte fick chansen.

Förändringarna av 25:4-regeln vid antagning till högre utbildning gör att arbetslivserfarenhet inte värderas på samma sätt som tidigare. Det är något som också universitet och högskolor beklagar.

Studiemedelssystemet för yrkesverksamma förändrade verkligen möjligheten att gå vidare.

Vi har också förändringen av gymnasieskolan. I slutet av svaret säger ministern att han ser att en förändring av gymnasieskolan ska ge goda

förutsättningar att inverka positivt på arbetet med breddad rekrytering till högskolan.

Det är spännande. Det är en spännande logik när två av tre utbildningslinjer i den nya gymnasieskolan inte ska ge allmän högskolebehörighet. Jag undrar om någon forskare över huvud taget tror att det kan minska den sociala snedrekryteringen till högre utbildning.

Jag hoppas att ministern svarar på det, och framför allt att han svarar på frågan: Vilka åtgärder, om några, tänker regeringen vidta för att rätta till det begåvningsstapp vi har i det svenska utbildningssystemet?

Anf. 68 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! I den förra interpellationsdebatten var vi överens om målen. I den här interpellationsdebatten är vi inte riktigt överens ens om målen. Det kräver därför en ideologisk diskussion och föranleder oss att ta en sådan.

Jag vill rikta ett stort tack till statsrådet för svaret som i allt väsentligt säger det jag själv skulle vilja ha sagt. Jag fokuserar på det sista stycket där statsrådet poängterar att breddad rekrytering kräver ett helhetsgrepp där alla utbildningsnivåer innefattas.

Herr talman! Låt mig utvidga det och säga att det inte bara handlar om utbildningsnivåerna utan om alliansens hela politik för att stödja det som berör högre utbildning och forskning.

Interpellanten gör gällande att 50-procentsmålet är det heliga mål som hans parti har satt upp för att vi ska läsa vidare inom högre studier. Man måste då fundera lite grann på varför det ska vara just 50 procent. Ska det inte vara 52 procent eller 58 procent? Vad är det som gör att just hälften i ungdomskullarna ska gå vidare till högre studier? Är det en naturlag?

Nu försöker interpellanten leda det som han påstår i bevis. Han skriver följande i sin interpellation: "Nu tvingas vi konstatera att andelen som fortsätter i högre studier har minskat sedan den borgerliga regeringen avskaffade målet."

Innebär detta enligt interpellanten att det finns en orsak och verkan här som är strikt? Om man menar att alliansregeringen har stigit av från 50-procentsmålet för att inte primärt styra högre utbildning och forskning efter kvantitetsmått utan i stället rikta in sig på kvalitetsmål tror jag att man möjligen har rätt. Det är viktigare att värna kvaliteten i första hand. Sedan får kvantiteten följa bland annat det arbetsmarknadspolitiska läget. Men kvantiteten är klart underordnad upprätthållandet av kvaliteten. Därför arbetar också alliansregeringen enträget med kvalitetsreformer på högskoleområdet.

Det som då anknyter till helhetsgreppet är, precis som statsrådet sade, att det också gäller att få kvalitet i utbildning som för människor fram till högskolan, så att vi inte sänker kraven, för på det sättet sänker vi all trovärdighet när det gäller vår internationella status som utbildare i denna nation.

Här är det ganska tydligt att utbildningsminister Jan Björklund som kollega till ministern driver ett arbete för kvalitetshöjning inom utbildning som ska leda fram till högre utbildning.

En annan tes som drivs av Socialdemokraterna via Mikael Damberg i denna interpellation är att närheten till ett lärosäte har betydelse för hur

Prot. 2009/10:75
16 februari

Svar på
interpellationer

stor andel som studerar. Nå, vad menas konkret med detta? Om 50 procent i ungdomskullarna ska studera, vill Socialdemokraterna då förfäktas att vi ska ha en geografisk spridning av lärosäten för högre utbildning och forskning som motsvarar ungefär 50 procent i fråga om ungdomarnas befinthet i detta land? Hur många lärosäten är det i så fall fråga om? Hur många lärare ska lärarkadern bestå av? Ska vi ha en lärarkader som upptar hälften av den vuxna befolkningen? Detta är frågor som hela tiden ställs och lyfts fram när det gäller kvantitetsmålet. Därmed faller man på egna grepp eftersom detta blir orimligt om det ska finansieras med offentliga medel, vilket jag hoppas att vi är överens om.

Till sist vill jag ta upp en fråga som också är viktig när man lyfter fram den sociala snedrekryteringen. Vad är det egentligen för villkor för den som investerar i högre utbildning och tar studielån som Socialdemokraterna erbjuder? Det enda som jag kan se av den politik som man har fört i regeringsställning är att man alltid försöker få en särskild skatt på högre utbildning. Det senaste exemplet är värnskatten. Här arbetar regeringen för att sänka skatterna i första hand för låg- och medelinkomsttagare. Men man riktar också ett stöd till dem som investerar tid av sitt liv då de inte har någon löneinkomst men som förhoppningsvis får högre inkomster av tjänst efter meriter inom högskolan.

Hur tänker sig Socialdemokraterna kunna påverka den sociala snedrekryteringen och människors möjligheter att göra karriär och också få en rättmätig del av den löneökningen genom att höja skatterna för dem som har genomgått en högskoleutbildning?

Anf. 69 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Som jag sade i interpellationssvaret delar jag verkligen uppfattningen att den sociala snedrekryteringen är ett mycket stort problem. Det är ett stort problem ur ett samhällsligt perspektiv därför att alla talanger och begåvningar inte tas till vara. Vi behöver alla de talanger som finns oavsett vilken social, etnisk eller geografisk bakgrund som människor i vårt land har. Alla dessa människor behövs, och vi ska ta till vara alla deras kunskaper och erfarenheter. Men för mig som liberal är det ännu viktigare ur ett individuellt perspektiv. Alla människor ska ha rätt att nå sin fulla potential. Det ska inte ligga några hinder i vägen. Alla som har intresse och fallenhet för högre studier ska i princip kunna läsa vid högskolan. Det måste naturligtvis vara grundprincipen.

Därför blir jag lite bekymrad över det kvantitetsmål som Socialdemokraterna hänger mycket av sin argumentation på. Det märks också i interpellationen såsom den är skriven. Hur vet vi att det är just 50 procent som har intresse och fallenhet för att bedriva högre studier? Det kanske är 60 procent eller 40 procent. Målet måste vara att alla som har intresse och fallenhet för högre studier ska läsa vid högskolan, inte en viss procentsats.

Mikael Damberg säger att vi skär ned på komvux. Det är precis tvärtom. Vi gör jättestora satsningar både på högskolan och på en utbyggnad av komvux just nu därför att det är ett sådant arbetsmarknadsläge och därför att det finns en sådan efterfrågan på det. Därför gör vi en mycket stor utbyggnad där.

Men låt oss fundera lite grann på hur den sociala snedrekryteringen har sett ut. Mycket av Mikael Dambergs argumentation går ut på att det

faktum att man byggde ut den högre utbildningen och ökade antalet platser kraftigt under många år har minskat den sociala snedrekryteringen. Frågan är: Är det verkligen så?

De siffror som Högskoleverket och Statistiska centralbyrån har tagit fram pekar snarare åt det motsatta hållet. Under den senaste tioårsperioden har exempelvis andelen studenter inom den högre utbildningen som har högutbildade föräldrar ökat när det gäller män och legat på ungefär samma nivå när det gäller kvinnor. Sammantaget har den sociala snedrekryteringen i praktiken ökat under de senaste tio åren. Man kan naturligtvis diskutera exakt hur bördefördelningen ser ut, men så ser siffrorna ut när det gäller den sociala snedrekryteringen.

Om vi har en säkerhetsmarginal när det gäller dessa siffror tror jag att vi åtminstone kan vara överens om att den sociala snedrekryteringen inte har minskat. Den är fortsatt mycket stor. Den sociala snedrekryteringen har förmodligen ökat, och den ligger åtminstone kvar på samma nivå.

Slutsatsen av detta måste vara att den socialdemokratiska politik som bedrevs under många år, då man byggde ut den högre utbildningen utan att satsa på kvaliteten, inte har minskat den sociala snedrekryteringen.

Mikael Damberg frågade vad regeringen gör för att minska den sociala snedrekryteringen. Vi gör massvis med saker. Först och främst ser vi till att stärka studiemedelssystemet genom en kraftig studiemedelsreform. Det är en efterlängtd reform som vi nu genomför i olika steg. Vi genomför skärpningar i regelverket när det gäller karriärrådgivning vid universitet och högskolor, och vi satsar på kvaliteten i den högre utbildningen.

Men – på den punkten tror jag i och för sig att jag och Mikael Damberg är överens – mycket måste göras utanför själva högskolesektorn för att minska den sociala snedrekryteringen. Jag ska peka på tre saker som jag tror är särskilt viktiga.

För det första handlar det om att föra en ambitiös och kunskapsinriktad skolpolitik. Man måste alltså mycket tidigt fokusera på kunskap, tidiga utvärderingar och tidiga betyg och se till att ungdomar tidigt lär sig det som de behöver för att ta sig ut i livet. Ett viktigt skäl till att det finns en social snedrekrytering ligger nämligen i övergången mellan grundskola och gymnasieskola. Mikael Damberg försvarar sitt eget partis gymnasiepolitik. Problemet var att det gamla gymnasiet var en utslagningsmaskin. Massvis med människor slogs ut från gymnasiet. Det leder inte till någon högskolebehörighet om man slås ut.

För det andra är det viktigt att vi, som Finn Bengtsson pekade på, funderar på incitament när det gäller hur skattesystemet ser ut. Om vi vill bryta den sociala snedrekryteringen kan vi inte straffbeskatta människor som ägnar sig åt högre studier.

För det tredje tror jag att det är viktigt att vi ser till att lönebildningen fungerar bättre, så att de yrken som har många akademiker faktiskt får bättre ekonomiska villkor så att vi på så sätt stimulerar utbildning. Det är ingen politisk uppgift, men det är en samhällelig uppgift.

Anf. 70 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Nu börjar debatten bli intressant. Här har alliansen tydligen två helt olika bilder. Finn Bengtsson säger att vi inte är överens om målen när det gäller att minska den sociala snedrekryteringen. Ministern

Prot. 2009/10:75
16 februari

*Svar på
interpellationer*

säger: Interpellanten och jag är överens om att detta är ett allvarligt problem.

Jag tror att alliansen har lite problem att reda ut vad det är som egentligen gäller.

Jag tror att det är ett problem att vi slösar med talanger och begåvningar. Att vi har sådana skillnader mellan Norrtälje och Danderyd i Stockholms län kan inte bara vara en fråga om fallenhet och begåvning. Det handlar också om att vi har hinder i vägen så att människor med talanger inte får chansen att studera vidare.

Jag tror att det krävs ett aktivt arbete för breddad rekrytering: att se mångfald i högre utbildning också som en kvalitetsfråga och att utbildningar faktiskt befruktas av att människor med olika erfarenheter och bakgrunder har någonting att tillföra i utbildningarna. Det är ett perspektiv som jag tycker helt saknas i denna diskussion hitintills.

Sedan blir det lite märkligt. Man säger att alla som har fallenhet ska studera vidare. Men är det färre som har fallenhet i dag än när ni tillträdde? Vi har just fått höra att det är en större ungdomsgeneration nu än tidigare. Då måste ungdomarna vara mycket mer korkade och ha mindre fallenhet nu eftersom den andel som går över till högre utbildning successivt minskar.

Följande fråga ställs: Varför är ni så fixerade vid mål? Det är vi därför att politik handlar om att styra samhällsutvecklingen i en riktning. Tror man att framtidens arbetsmarknad och arbetsliv kommer att ställa större krav på kunskap och kompetens och att fler arbetsgivare i morgondagens arbetsliv kommer att vilja anställa människor med högskolebehörighet? Jag tror att det är så. Tror ni i alliansen någonting annat förstår jag varför andelen ungdomar som nu går vidare till högre utbildning minskar, om det inte är så att de inte har fallenhet för högre studier. Då förstår jag varför man gör det. Men tror man att det kommer att bli ett mer högkvalitativt arbetsliv måste man också bestämma sig för vart man ska. Många andra länder runt om i världen sätter upp mål därför att de tycker att det är så viktigt för det egna arbetslivet, för industrin, för näringslivet, för tjänstesektorn och för den offentliga förvaltningen att kunna rekrytera tillräckligt duktig arbetskraft. Man säger att man som nation har som mål att bli ännu mer välutbildad. Regeringen verkar ha en annan ambition på området. Det tycker jag är konstigt.

Danmark – ni behöver inte gå längre än så – och den borgerliga regeringen där har ett 50-procentsmål och tycker att det är viktigt. Deras globaliseringsråd – jag kommer inte ihåg exakt vad det heter – satte upp ett sådant mål. Många andra länder runt om i världen gör likadant.

Vi vet att geografisk spridning är ett hinder på vägen till högre utbildning. Det vore intressant att höra om ministern har en annan uppfattning också i den frågan. Högskoleverket har konstaterat att det finns en barriär. Vi socialdemokrater valde tillsammans med Centerpartiet att målmedvetet bedriva ett arbete för att bygga upp starka högskolemiljöer runt om i Sverige, alltså för att kunna ge utbildning i hela landet och för att ge en tillväxtmotor regionalt och samtidigt minska steget till högre utbildning. Det var en klok politik. Det var tur att Moderaterna, som på den tiden talade om byggehögskolor, inte fick rätt i fråga om sin politik för detta.

Jag tvingas konstatera att det enda man nu kommer fram till är att det är en massa andra som ska göra saker och ting. Det talas om en kraftig studiemedelsreform. Mmm, det är väl lite magstarkt. 12 kronor i bidragshöjning tror jag inte får studenterna i gymnasieskolorna att stå och banka på dörren till högre utbildning. Jag tror att det i stället behövs ytterligare studiemedelsreformer, framför allt med tanke på de studenter som har barn och som har det ganska tufft när det gäller att få det att gå ihop under studietiden.

Jag tror också att man måste börja tänka nytt. Vi har talat om treterminssystem. Inom högskolesektorn har vi pratat om det hur länge som helst. Nu börjar det bli dags att ta lite initiativ för att både förbättra för studenterna och göra det hela mer effektivt.

Anf. 71 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Låt oss inte kollra bort korten här! Det handlar om att vi, såväl i alliansen som mellan alliansen och oppositionen, är överens om att den sociala snedrekryteringen är ett problem. Problemet med målen är att vi inte är överens om det 50-procentsmål som interpellanten sätter upp och med envishet förespråkar.

Varför inte – precis som ministern uttryckte det – 60 procent? Jag kan skärpa till det och säga: Om Mikael Damberg tror att politiker ska styra mot målen med så fast hand att människans egna önskemål om att välja här i livet försvinner måste väl målet när det gäller utbildning vara att 100 procent går i högskola, att 100 procent forskar och att 100 procent blir Nobelpristagare. Därmed har vi uppnått nirvana – ett politiskt nirvana som vi i alliansen inte tror på men som kanske socialisterna tror på.

Frågan är snarast: Vart tar alla tennisspelare vägen om alla ska bli Nobelpristagare? Vi måste ha en mångfald av möjligheter när det gäller att välja och när det gäller olika ambitioner att uppnå målen här i livet. Här vill man styra entydigt i varje riktning för att alla mål ska bli uppfyllda men då på ett sådant sätt att samhället inte fungerar på individens villkor.

Precis som ministern lyfte fram har vi inom alliansen tagit tag i den utbildning som ligger till grund för att man ska ha högskolebehörighet och också vidgat synen på detta med att bejaka dem som vill ha en yrkesinriktad utbildning. Är det så orimligt att dessa kommer in i arbetslivet utan att kanske gå just en högskoleutbildning? I stället får de praktisera inom det yrke som de valt och där de önskat att få arbeta. Detta stimulerar vi med jobbskatteavdrag.

När vi övertog regeringsmakten var det världens högsta löneskatter i det här landet. Nu har vi lyckats styra ned dessa. Slutfrågan blir: Vad gör Mikael Damberg och hans parti, kanske i samarbete med Lars Ohly och Vänsterpartiet, för att minska skatteuttaget när det gäller dem som har investerat i en högskoleutbildning och när det gäller den stimulator som skapats och som behövs för att fler ska kunna komma in på en utbildning mot högre mål?

Anf. 72 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Låt oss försöka reda ut några saker här.

För det första är det så att mellan 2007 och 2008 ökade andelen ungdomar som läste i den svenska högskolan. Dessförinnan sjönk siffrorna

något, väldigt mycket beroende på – detta skriver det högskoleverk som Mikael Damberg hänvisar till i sin interpellation – det goda arbetsmarknadsläget och därmed ungdomarnas möjligheter att få arbete.

Det handlar naturligtvis inte om att ungdomars fallenhet för högre studier på något sätt förändrats under dessa år, utan det handlar självfallet om att intresset för att läsa vid högskola åtminstone delvis är beroende av hur det ser ut beträffande arbetsmarknadsläget. Det är vad Högskoleverket skriver i sin analys. På den punkten har Mikael Damberg enligt min uppfattning inte korrekta uppgifter.

Vi talar om studiemedelsreformen. Studiesociala kommittén föreslog en höjning av studiemedlen med 400 kronor. Vi har höjt studiemedlen med 431 kronor och har finansierat den höjningen. Men det är klart att man alltid kan önska större studiemedelshöjningar. Jag tror att de flesta av oss kan önska större utgifter på flertalet ämnesområden. Det finns ju många angelägna behov i samhället. Men allting måste finansieras, och allting måste göras inom ramen för en ansvarsfull ekonomisk politik. Nämda höjning var det som Studiesociala kommittén ansåg sig kunna finansiera. Vi överträffade det målet när regeringen lade fram sin studiemedelsreform. Det är alltså en ambitiös reform som regeringen har genomfört när det gäller studiemedlen.

I fråga om kunskap är regeringens uppfattning naturligtvis, skulle jag vilja säga, att det viktigaste sättet att möta den globala verklighet vi nu lever i är att satsa på kunskap. Det är därför vi för en mycket ambitiös utbildningspolitik på alla områden. Det är därför vi så kraftigt reformerar grundskolepolitiken och politiken för gymnasieskolan. Vi ser till att skapa tidiga utvärderingar och tidiga betyg och att alla hänger med och får den kunskap som behövs för att komma vidare i livet – komma vidare på gymnasiet och komma vidare på högskolan. Därför reformerar vi gymnasiet som tidigare var en utslagningsmaskin; många fick inte chansen.

Vad spelar det för roll att ange exakt hur många program eller linjer som är högskoleförberedande om en stor andel ändå slås ut? Verkligheten talar ett annat språk än den utopi som Mikael Damberg pekat ut. Den tidigare gymnasieskolan var en utslagningsmaskin, och det var Socialdemokraterna som skapade den.

För det andra måste vi fundera på skattepolitiken. När vi talar om att minska den sociala snedrekryteringen måste vi också fundera på hur utbildningspremien ser ut.

Utbildningspremien i Sverige har varit alldeles för låg. Regeringen har vidtagit åtgärder just för att se till att utbildningspremien ökar. Det har skett genom skattesänkningar framför allt riktade till låg- och medelinkomsttagare men också till de grupper som särskilt utbildar sig. De ska inte behöva bli straffbeskattade på grund av att de skaffar sig en högre utbildning. Men detta vägrar Socialdemokraterna att se. Här finns det en blind fläck i Socialdemokraternas syn på den sociala snedrekryteringen.

För det tredje handlar det om det mycket svårgripbara för politiker. Vi ska inte lägga oss i lönebildningen, men frågan måste diskuteras. Parterna måste ta ett mycket större ansvar när det gäller de yrken på den svenska arbetsmarknaden som omfattar många akademiker. Inte minst många lågavlönade kvinnor med lång utbildning måste få bättre ekonomiska villkor. Här har arbetsmarknadens parter ett mycket större ansvar.

Jag tycker att vi alla borde se till att uppmana arbetsmarknadens parter att ta ett mycket större ansvar för att förändra de här relationerna. Det tror jag är otroligt centralt och otroligt viktigt.

Det här är regeringens huvudstrategi för att komma till rätta med den sociala snedrekryteringen – detta tillsammans med de åtgärder som jag redan redogjort för och som kan vidtas inom ramen för högskolesektorn. Det är ett mycket offensivt program för att minska den sociala snedrekryteringen.

Såvitt jag förstår är det som Socialdemokraterna erbjuder att vi ska ha ett 50-procentsmål och en satsning på ett ökat antal studieplatser. Det kan vara bra på många sätt. Vi genomför just nu en sådan satsning, men åtminstone hittills har den sociala snedrekryteringen inte minskat. I värsta fall är det precis tvärtom.

Anf. 73 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Det här med statistik är inte enkelt. Jag vet inte om Utbildningsdepartementet har en särskild avdelning för statistik. Om jag läser Högskoleverkets rapport rätt har andelen av respektive årskull som senast vid 24 års ålder påbörjat en högskoleutbildning konsekvent minskat. Högskoleverket skriver om en viss marginell ökning i den yngsta åldersgruppen under det senaste året. I övrigt har det varit en minskning. Det är möjligt att jag läser rapporten fel. I alla fall är det så här jag sammanfattar det hela.

Det intressanta är att regeringen nu säger: Vi har inga nya förslag. Vi har ingenting nytt för att bryta snedrekryteringen. Man säger också: Den utbyggnad som skedde av högskolorna spelade ingen roll.

Men på tio år fördubblades antalet arbetarbarn som studerade vid högskola. Vi nådde en situation där barn med utländska föräldrar i lika stor utsträckning som andra i samhället studerade vidare vid högskola.

Fortfarande är det dock sex eller sju – jag minns inte exakt – gånger vanligare att barn med akademiska föräldrar studerar vidare än att barn som har lågutbildade föräldrar gör det. Det här får väl inte bli bara en statistikfråga. Det handlar väl om människor. Om vi fördubblar antalet människor med arbetarbakgrund som kan gå vidare och studera vid universitet och högskola innebär det en enorm förändring för de här människorna. Jag hoppas att också högskoleministern tycker det.

Sedan vill jag bara nämna de skattesänkningar som har diskuterats, till exempel att avskaffa värnskatten, vilket Finn Bengtsson lade upp. Det vill inte ens din egen statsminister göra. Någonstans får ni alltså ha ordning på argumentationen. Antingen har ni sänkt skatten mycket för dem med höga inkomster och hög utbildning, som vi brukar hävda att ni har gjort, eller så har ni sänkt skatten för dem med låg utbildning och låga inkomster. Ni får inte riktigt ordning på det där.

Jag kan dela högskoleministerns uppfattning att det finns ett antal framför allt kvinnodominerade yrken på högskolesidan som behöver en rejäl löneutveckling. Vi fattar inte beslut om det politiskt, men förutsättningarna är viktiga. Jag tror att regeringen bedriver en politik som kommer att öka den sociala snedrekryteringen under de kommande åren, och jag tycker att det är synd.

Prot. 2009/10:75

16 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 74 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Först vill jag tacka både interpellanten och meddebattören för en mycket viktig och bra debatt. Det är ett angeläget ämne vi har pratat om. Vi måste minska den sociala snedrekryteringen av de skäl jag har nämnt. Det handlar om att vi ska ha den samhälleliga begåvningsreserven till nytta i det svenska samhället. Det blir inte minst viktigt i globaliseringens tidevarv, där vi vet att kunskap och utbildning blir allt viktigare. Vi har inte råd att tappa en enda begåvning om vi ska klara den internationella konkurrensen.

Det andra och för mig allra viktigaste skälet är ett starkt ideologiskt sådant, nämligen att alla människor har rätt att nå sin fulla potential. Då måste vi också se till att alla de hinder som ligger i vägen – sociala skäl, etniska skäl, geografiska skäl eller vad det kan vara – röjs undan. Det måste vara vårt yttersta mål för politiken. Därför har jag ett mycket starkt engagemang för att bryta den sociala snedrekryteringen.

Jag vill säga någonting om utbyggnaden. Jag håller naturligtvis med Mikael Damberg om att utbyggnaden, eftersom den gav ett antal fler platser, ledde till att fler personer fick tillgång till högre studier. Där fanns naturligtvis också de vi kallar arbetarbarn och även människor från andra kategorier. Den intressanta frågan är dock: Har vi genom utbyggnaden lyckats bryta mönstret att det i större utsträckning är akademikerbarn som läser vidare på högskolan eller inte? Mitt svar på den frågan är: Nej, det finns inga sådana belägg. I värsta fall är det till och med så att det mönstret har blivit värre.

Vi måste alltså fundera på om det är det bästa sättet. Vi kanske ändå måste bygga ut högskolan av andra skäl, åtminstone tillfälligt som vi gör nu, men frågan är om det löser problemen med den sociala snedrekryteringen. Jag tror inte att det gör det, utan det finns andra, djupt liggande orsaker som är viktiga. Vi måste ha en mer kunskapsinriktad skolpolitik, vilket vi nu genomför. Mikael Damberg sade att vi inte gör någonting, men vi gör massvis. Vi har en kunskapsinriktad skolpolitik och en skattepolitik som ökar utbildningspremien. Vi genomför också en kraftig studiemedelsreform som jag tror kommer att påverka.

Mycket ligger dock på annat håll också. Lönebildningen måste fungera bättre. Här har arbetsmarknadens parter ett stort ansvar att se till att inte minst lågutbildade akademiska kvinnor får en bättre löneutveckling.

Tack för en viktig debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2009/10:FPM50 Meddelande om säkerställandet av skydd för immateriella rättigheter KOM(2009)467 till näringsutskottet

11 § Förnyad bordläggning

Prot. 2009/10:75
16 februari

Föredrogs och bordlades åter
Näringsutskottets betänkanden 2009/10:NU11 och NU12
Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2009/10:MJU14 och MJU17
Trafikutskottets betänkande 2009/10:TU10
Utbildningsutskottets betänkande 2009/10:UbU10
Civilutskottets betänkande 2009/10:CU12

12 § Beslut om förlängd motionstid

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för prop. 2009/10:89 *Bäst i klassen – en ny lärarutbildning* skulle förlängas till *onsdagen den 3 mars*.

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Skatteutskottets betänkanden
2009/10:SkU31 Enhetstillstånd för förenklade förfaranden – nya bestämmelser i EG:s tullagstiftning
2009/10:SkU32 Förlängning av tillfälliga skatteinstånd

Justitieutskottets betänkanden
2009/10:JuU13 Polisfrågor
2009/10:JuU17 Särskild utlänningskontroll
2009/10:JuU18 Hemlig teleavlyssning m.m.

Konstitutionsutskottets betänkande
2009/10:KU35 Sekretess vid Skatteverkets handläggning av ärenden om dödförklaring

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2009/10:SfU11 Socialförsäkringsbalk

Kulturutskottets betänkande
2009/10:KrU7 En politik för det civila samhället

14 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 15 februari

2009/10:247 Tvångsgifte och arrangerade äktenskap
av *Amineh Kakabaveh* (v)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:248 Svenska språkets vikt och ställning i riksdagen och i EU
av *Christina Axelsson* (s)
till statsrådet Birgitta Ohlsson (fp)
2009/10:249 Effektiva och ändamålsenliga regler
av *Marie Engström* (v)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
2009/10:250 Beskattning av föreningar
av *Marie Engström* (v)
till finansminister Anders Borg (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 mars.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 15 februari

2009/10:521 Översyn av namnlagen
av *Börje Vestlund* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
2009/10:522 Kostnadseffektiv miljöpolitik
av *Bertil Kjellberg* (m)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)
2009/10:523 Konsekvensutredning för nya svavelhalten i marint bränsle
av *Bertil Kjellberg* (m)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
2009/10:524 Svavelhalten i marint bränsle och den inre marknaden
av *Bertil Kjellberg* (m)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
2009/10:525 Provköp av alkohol som tillsynsметod
av *Kerstin Engle* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)
2009/10:526 Pensionärsskatten
av *Hillevi Larsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)
2009/10:527 Handlingsprogram för utveckling av sociala företag
av *Christer Adelsbo* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

den 16 februari

2009/10:528 Detaljstyrning av myndigheter
av *Bodil Ceballos* (mp)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 mars.

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Prot. 2009/10:75
16 februari

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 16 februari

2009/10:463 Avrättningarna i Iran

av *Amineh Kakabaveh* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:506 Öronmärkta medel för bilindustrin

av *Carina Hägg* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:513 Säkra elleveranser

av *Birgitta Eriksson* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 2 mars.

17 § Kammaren åtskildes kl. 16.03.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Information från regeringen om resultatet av det svenska ordförandeskapet samt om Europeiska rådets möte den

11 februari.....	1
Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	1
Anf. 2 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	6
Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	6
Anf. 4 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	7
Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	7
Anf. 6 ANNA KINBERG BATRA (m)	7
Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	8
Anf. 8 ANNA KINBERG BATRA (m)	9
Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	9
Anf. 10 JACOB JOHNSON (v)	10
Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	10
Anf. 12 JACOB JOHNSON (v)	11
Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	11
Anf. 14 STAFFAN DANIELSSON (c)	11
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	12
Anf. 16 MONICA GREEN (s).....	12
Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	13
Anf. 18 CHRISTER WINBÄCK (fp)	14
Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	14
Anf. 20 CHRISTER WINBÄCK (fp)	15
Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	15
Anf. 22 MAX ANDERSSON (mp).....	16
Anf. 23 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	16
Anf. 24 MAX ANDERSSON (mp).....	17
Anf. 25 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	17
Anf. 26 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	17
Anf. 27 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	17
Anf. 28 ULF HOLM (mp).....	18
Anf. 29 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	19
Anf. 30 ULF HOLM (mp).....	19
Anf. 31 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	20
Anf. 32 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	20
Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	20
Anf. 34 BÖRJE VESTLUND (s)	21
Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	21
Anf. 36 FREDRICK FEDERLEY (c)	22
Anf. 37 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	23
Anf. 38 FREDRICK FEDERLEY (c)	23
Anf. 39 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	24
Anf. 40 KARIN GRANBOM ELLISON (fp)	24
Anf. 41 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	24
Anf. 42 KARIN GRANBOM ELLISON (fp)	25
Anf. 43 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	25

Anf. 44	MARIE WEIBULL KORNIAS (m).....	26	Prot. 2009/10:75
Anf. 45	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	26	16 februari
2 §	Justering av protokoll.....	27	
3 §	Ledighet.....	27	
4 §	Anmälan om kompletteringsval till konstitutionsutskottet och finansutskottet.....	27	
5 §	Meddelande om frågestund.....	28	
6 §	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	28	
7 §	Svar på interpellation 2009/10:211 om fiske av strömming i Östersjön.....	29	
Anf. 46	Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	29	
Anf. 47	GUNNAR SANDBERG (s)	30	
Anf. 48	RONNY OLANDER (s)	31	
Anf. 49	EVA SONIDSSON (s)	32	
Anf. 50	Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	33	
Anf. 51	GUNNAR SANDBERG (s)	34	
Anf. 52	RONNY OLANDER (s)	34	
Anf. 53	EVA SONIDSSON (s)	35	
Anf. 54	Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	35	
Anf. 55	GUNNAR SANDBERG (s)	36	
Anf. 56	Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	36	
8 §	Svar på interpellation 2009/10:231 om studenternas anställningsbarhet.....	36	
Anf. 57	Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	36	
Anf. 58	MIKAEL DAMBERG (s)	37	
Anf. 59	FINN BENGTTSSON (m)	39	
Anf. 60	Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	40	
Anf. 61	MIKAEL DAMBERG (s)	41	
Anf. 62	FINN BENGTTSSON (m)	42	
Anf. 63	Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	43	
Anf. 64	MIKAEL DAMBERG (s)	44	
Anf. 65	Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	45	
9 §	Svar på interpellation 2009/10:232 om andelen ungdomar som går vidare till högre studier.....	46	
Anf. 66	Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	46	
Anf. 67	MIKAEL DAMBERG (s)	47	
Anf. 68	FINN BENGTTSSON (m)	48	
Anf. 69	Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	49	
Anf. 70	MIKAEL DAMBERG (s)	50	
Anf. 71	FINN BENGTTSSON (m)	52	
Anf. 72	Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	52	
Anf. 73	MIKAEL DAMBERG (s)	54	
Anf. 74	Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	55	
10 §	Anmälan om inkommen faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	55	
11 §	Förnyad bordläggning.....	56	
12 §	Beslut om förlängd motionstid.....	56	
13 §	Bordläggning.....	56	

Prot. 2009/10:75
16 februari

14 § Anmälan om interpellationer	56
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	57
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	58
17 § Kammaren åtskildes kl. 16.03.	58

